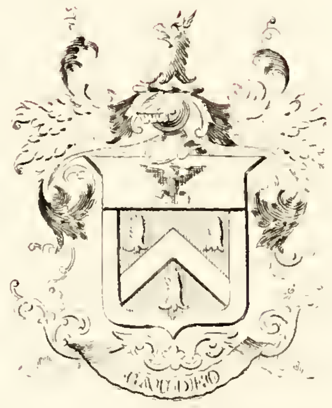

John Carter Brown
Library
Brown University

The John Carter Brown Library
Brown University
Purchased from the
Louisa D. Sharpe Metcalf Fund

DE IVRE BELLI BELGICI

ADVERSVS PHILIPPVM
REGEM HISPANIARVM

ORATIO
NOBILIS BELGÆ,

AD

POTENTISSIMOS, AC SERENISSIMOS
CHRISTIANI ORBIS PRINCIPES

Proverb. Salom. Cap. XVI.
Abominatio eſt Regibus facere impietatē, quia in Iuſtitia confirmabitur ſolium.
Ibid. Cap. XIX.
Beneficentia & fides ſervant Regem, Beneficentia fulcitur ſolium ejus.

HAGÆ-COMITIS,
Ex officinâ Alberti Henrici.
CIƆ. IƆ. XCIX.

20389

AD POTENTISSIMOS AC SERENISSIMOS CHRISTIANI ORBIS PRINCIPES DE IVRE BELLI BELGICI ADVERSVS HISPANIARVM REGEM PHILIPPVM ORATIO.

Magna atque ampla ſunt imperia veſtra, ILLVSTRES CHRISTIANI ORBIS PRINCIPES, quę longè latéque per omnes mundi partes diffuſa poſſidetis: Sed multò majores, multóque potiores ſunt virtutes artéſque eæ, quibus hæc continetis, conſeruatis & rectâ dirigitis ad illam ſummæ felicitatis metam atque terminum. Harum duas ego præ ceteris ſingulares & eximias eſſe ſtatuo, quæ ingenteis illas imperiorum moles tanquam magni quidam Atlantes humeris ſuffulciant: Iuſtitiam & Benivolentiam. Illa eſt præclara omniũ legum mater & Rerumpub. gubernatrix, per quam juſta rectáque civibus veſtris ſubditíſque decernitis ex ęquo & bono: Cui cedit ultró faſcéſque ſubmittit veſtra ipſorũ voluntas, conſilium, appetitus: quę vos ipſos juxtà & ſubditos veſtros ijſdem legum vinculis cõiungit atque copulat: Hujus cauſſa rei veteres olim Philoſophi Iuſtitiam fingebant perpetuò Iovi comitem ſociámque adſiſtere, quòd ab illa Iupiter hanc univerſam mundi machinã benè regendi præcepta caperet: Vt quicquid ille decerneret, id omne iuſtũ eſſet; non quia ipſus ita decreuiſſet, (vt Anaxarchus improbus adulator Alexandro regi ob occiſum à ſe Clitum grauiſſimè dolenti perſuadere voluit) ſed quia Iu-

ſtitia adſiſtente ita decreviſſet: Nam fruendę Iuſtitię cauſſa credebant ſapientiſſimi viri olim benè moratos Reges cõſtituendos eſſe. Quæ quidem virtus & ſcientia, quúm ita per omnium hominum ingenia, mores, vitam ſe diſtẽdat ac dilatet, vt nihil præclarè quicquam ſine ea effici queat, nec omninò honeſtè viuere homines ſine ea poſſint: Tamen in veſtro hoc amplo & illuſtri munere, Principes, longè excellentius illa quiddam obtinet; Ea nimirùm à vobis requirit atque poſtulat, Vt leges, quas à majoribus veſtris à tot indè ſeculis per tot hominũ manus ad vos tranſmiſſas accepiſtis, & quas videtis aptas atque efformatas ad ingenia, naturam, & mores gentis veſtræ, ſanctas & intemeratas eſſe velitis: Nam eas ſi tollitis, tollitis & evertitis imperia veſtra. Non enim ut gladius Delphicus multis ac diverſis uſibus; Sic unæ eædémque leges omnibus populis conueniunt, non ijſdem imperijs regi omnes cupiunt, aut poſſunt: Sed in veſtrarũ cujuſque legum obſeruatione legitimũ & ſtabile imperium vobis deſcripsêre veſtri majores. Hoc autẽ fundamentum & firmamentum habetis ſupremę & divinę veſtræ dignitatis. Quanquã alterum illud, quod Benevolentiã nominavimus, ipſi non ignoratis, quid etiam momenti adferat ad commodum, diuturnitatémq. Reipub. Hanc intelligo adfectum, amorem, voluntatem, ſtudium benefaciendi ſubditis veſtris, hiſque procurãdi & augendi commoda cùm priuata tùm publica, ex quorum uſu metienda eſſe omnia conſilia veſtra, omneſq. actiones veſtras profitemini: Hæc ipſa efficit, vt ſubditorum patres ſitis, non domini, paſtores, non laniones, Reges, non Tyranni: Ab hoc fonte ducitis reliquos virtutũ veſtrarum rivulos;

vulos; Clementiam, Lenitatem Comitatem, Modeſtiam, beneficentiam: Hoc denique eſt verum illud aſſiduumq. publici boni ſtudium, cujus cauſſa ab ipſo Deo immortali imperia vobis data tributaque ſunt, quùm ſubditi veſtri nō veſtrâ cauſsâ & in veſtrū uſum creati atque geniti ſint, ſed vos ſubditorū cauſſa conſtituti, his conſulere, his prodeſſe, hos tueri veſtra auctoritate, virtute, prudentia velitis. Quapropter quùm in his duabus virtutibus omnis regendi ſcientia, omnium Principum magnitudo, omnium civium beatitudo verſetur, & quicunque Princeps has negligit & ſpernit, is imbecille ac debile imperium obtineat, ac re ipſa Tyrannus ſit, cujus voluntati ac libidini parere nemo debeat; facilè intelligitis, Potentiſſimi, Illuſtriſſimique Chriſtiani orbis Principes, quo loco habere debeamus Philippum Regem Hiſpaniarum, Cujus violento & injuſto imperio quum Ordines fœderati Belgij reſiſtant, viſum mihi fuit, de Iure hujus belli pauca ad vos loqui: Et vos rogare, ut tanquam boni & juſti rerum arbitri depoſita omni ſimultate, ſuſpicione & adfectu hanc cauſſam æqua & ſincera mente cognoſcatis ac judicetis, ex ijs quæ dicturus ſum in hac vera & ſuccincta narratione hiſtoriaque rerum Belgicarum, quæ à Philippi Regis ætate in his Provincijs illius libidinoſo & iniquo imperio geſta fuêre. Quę dum vobis exponere inſtituo, rerū me copia inopē conſilij reddit, ut quem potiſſimùm ordinē modumq. ſeruare debeā, ignorem: & videam faciendum mihi eſſe, quod pictores ſolent, quibus in exigua tabella ingens aliqua multitudo hominū exprimenda eſt. Nam ut illi nonnullorū vultus tantum atque ora, multorum ſumma modò capita oſtendunt, totum

reliquũ corpus abſcondunt, Ita me pauca modò adſumere ex multis rebus in Belgio geſtis breuiterque eadem complecti & capita duntaxat, ſummaque rerum faſtigia perſequi erit neceſſe: Ex quibus cognoſcetis magnas & juſtas ab initio exſtitiſſe cauſſas hujus belli noſtri; eaſdem majores & juſtiores progreſſu factas eſſe. Vos autem, Illuſtriſſimi Principes, adeſte benivolis animis & auribus, quicunq. juſta, legitima ac feliciſſima imperia tot retrò ſeculis retinetis, quicunque publico veſtrorum ſubditorum commodo & utilitati ſtudetis attẽdite ad res maximas & graviſſimas: in quibus exponendis, nihil me allaturum quod non ſit ipſi rationi conſentaneum; nihil dicturum quod vel unum digitum tranſuerſum à veritate diſcedat; conceptis ad Fidei aram verbis, ſanctè iuro ſpondeóque.

Magnus Cæſar Carolus graviſſimos imperij labores ſuſtinuerat, innumeris penè Provincijs & Regnis auxerat imperium, infinitas & incredibiles confecerat expeditiones: Novem in Germaniam: ſex in Hiſpanias: ſeptẽ in Italiam: decem in Belgium: quatuor pace & bello in Galliam: bina in Africã itinera peregerat, quum à bello Germanico (cujus tum exitus valdè incertus atque dubius eſſe videbatur) ſuperſedere cuperet, & jam gravis ætate & laudibus imperij concedere in Hiſpaniam vellet, ibique quietus & tranquillus in ſummo ac pio otio tranſigere felicisſimam ſenectutem. Ita ſe maximus Imperator abdicavit omnibus Regnis ſuis atque Provincijs: Ita Philippo filio omnis labor & cura rerum à patre cum hæreditate obvenit. Quẽ ille cùm ſæpè antea, tum veró maximé, quum, uti dixi, ultimum in Hiſpanias è Belgio, tanquam è vita diſceſſum pararet, hortatus

tatus eſt (Sicuti boni Principes ſolent ſummoperè eſſe ſolliciti de ſucceſſorum in Rempub. ſuam voluntate, virtute, curâ atque ſtudio) & ſeriò quidem præſentibus Principe Orangio & Boſſutio ſeniore, alijſq. nobilibus viris monuit, Vti prę ceteris Regnis ſuis, hiſce cūprimis Belgij Provincijs maximā curam adhiberet, ſciret hanc gentē nulla imperij ſeveritate gubernari conſuéſſe, abhorrere ab omni rigore, faſtu, inſolentia Hiſpanorum, libertati ac legibus ſuis valdè deditam eſſe: ad hæc omnia niſi animū Philippus adverteret, atque id conniteretur, uti omni cum benivolentia, &, ut fas erat, cum iuſta ſuarum legum obſeruatione hunc populum haberet, fore uti laboraret aliquando illius in Belgas imperium. Meminerat optimus Patriæ parens, idéque fortiſſimus Imperator, ſe à Belgis ſuis conſilio operaque fideliter tot in aduerſis caſibus adiutū: Sciebat, quùm replicaret omnium temporum memoriā, imperia omnium Regum ac Principū Hiſpanorum in ſubditos ſuos ac univerſos populos ſemper extitiſſe auſtera, ſuperba, crudelia, & iam inveterata & à natura Hiſpanorum ingenijs inſita quædam odia in Belgas eſſe, ſæpiuſque illa palàm apparuiſſe: Conſiderabat Philippum filium in Hiſpania natum eſſe & educatum, ibique cum lacte nutricum imbibiſſe hæc magna ingenij morumque vitia; atque adèo probare, imitari de induſtria & Hiſpanorū mores præ ſe ferre: vt non niſi Hiſpanicè loqui poſſet, nec niſi miniſtris Hiſpanis uti vellet. Vt igitur bacillum aliud eſt inflexum & incuruatum de induſtria, aliud ita natum, ſic Philippus multa indigna tanto Principe vitia, ſimul à natura, & ab educatione habuit ſervavitque. Nam quùm primùm Cęſar Belgium reliquiſſet,

reliquit Philippus illa ſalutaria & prudétiſsima conſilia optimi patris; Et ut obſcuratur atque offunditur luce ſolis lumen lucernæ, & ut interit magnitudine maris Ægæi ſtilla muriæ: ſic præclara illa monita, quæ, tanquá cygnæam vocem diſcedens Cæſar edidit, hiante ore abſorbuerunt iſtæ immanes & vaſtæ voragines Hiſpanicę ambitionis & odia noſtræ gentis: quæ ità penitus animum Philippi & omnium Hiſpanorum occupabant, ut Belgas non parere juſtis & patrijs legibus, ſed ſeruire ſuæ libidini vellent, cum reliquis populis Indiæ, Italiæ, Arragoniæ. Ex quo intelligitis (id quod ex eo tépore quo Philippus regnis ſuis præeſſe cœpit, ipſi vos magno veſtro malo ſæpenumerò ſenſiſtis) intolerabilem & incredibilem eſſe illius faſtum & ambitionem, cumque ſummo ſtudio, omni ope & operâ ubique terrarum illegitimam imperandi licentiam conſectari. Bellum in Gallos Rex Philippus reſtaurauit, quod Cæſar per inducias intermiſerat: quùmque in illius uſum ab Ordinibus Belgij poſtularet pecunias extraordinarias, perlubenter & uno omnium Ordinum conſenſu eæ conceſſæ Regi fuerunt, quanquam antea in tot bella Cæſaris liberaliſsimè ac ſæpius contuliſſent. Nam coactis ex more & patrio ritu omnium Provinciarum Ordinibus, rogatiſque omnium Ordinum ſuffragijs (nam talia ſine communi omnium permiſſu gerī, permitti autem niſi habitis anté Comitijs fas non erat) decernitur uti Regi Phillippo in novem annos magna pecuniæ vis tribuatur. Hoc *ſubſidium* appellatum *Nouennale*: Quod quidem huic bello magnoperè ſeruiebat; Sed longé magis illa præclara & antiqua procerum Belgarum virtus, quâ cùm in alijs bellis

bellis plurimùm, tum in hoc Gallico tantùm valuêre, ut Philippus potentiſſimo Galliarum Regi duobus ſecundis prælijs victo fugatoque, ac poſtea pacem poſcenti eas leges conditioneſque præſcripſerit quæ cum ſummo honore ſuo & gloria & commodo coniunctę eſſent? Cujus quidem Victoriæ laudem omnes homines; atque ipſi imprimis tùm Galli victi, tùm Hiſpani æmuli tribuebant virtuti Belgarum; Atque hæc una res eo tempore tanti momenti fuit, ut ſi Rex Philippus tot præteritis in parentem, tot in ſe beneficijs ad humanitatem flecti nequiviſſet, accedēte imprimis præclaro Hungariæ Reginæ teſtimonio, quæ diſcedens è Belgicâ præfecturâ adfirmavit Regi, ſatis ſibi ſuperq. exploratam eſſe fidem ac virtutem Belgarum, quibus tùm Cæſar, tùm ipſe Rex ſumma quæque deberet; hoc ſaltem unico facinore, hac tam unanimi omnium Ordinum concordià, & ad Regem ſuum juvandum conſpiratione, hac fide, hac procerum fortitudine ad eorum amorem ac benivolentiam accendi debuiſſet. Sed ſpreuit Philippus hæc teſtimonia, contempſit illa beneficia Belgarum reſq. præclaré geſtas; Quid dico ego ſpreuiſſe eum? imo verò etiam ſummo odio factiſque atrociſſimis compenſauit. Pace enim Gallica conſtitutà grauiſſimè ferre viſus eſt quòd Ordines paullò antè in Nouennalibus tributis ſtatuendis non ſtatim ad nutum illius aperuiſſent ac profudiſſent univerſum Reipub. ærarium, imperioque illius è veſtigio paruiſſent: ſed primùm coacto de more & lege omnium Ordinum concilio habitiſque Comitijs deliberarent, vti res omnium conſenſu probaretur, & ſtatueretur per quos homines potiſſimum hæc pecunia omnis tracta-

ri & in uſum Regis commodè diſtribui poſſet: Ob hanc cauſſam ille (qui oppreſſa libertate & patrijs legibus convulſis merum in Belgas imperium, hoc eſt, puram putam Tyrannidem adfectabat) ſubſidium illud pecuniarium, non beneficium, ſed crimen Læſæ Majeſtatis judicare, Ordineſque etiam ſuſpectos habere, & tanquam hoſtes ac rebelles imperij ſui: Hæc enim ſatis digna cauſſa Philippo Hiſpaniſque omnibus viſa fuit, cur ſeſe inimicos Belgis oſtendere inciperent, & in leges, in libertatem, in privilegia eorum impetum facerent, Quod ſcimus Tyrannis omnibus in more poſitum eſſe, uti minimas cauſas venentur, & aliqua juris ſpecie veſtiant ad conuellendas & evertendas ſubditorum leges & libertatem: Ita enim Sex. Tarquinius ſuperbi filius in Gabiorum urbe ſummum imperium adminiſtrans magiſtratus omnes per fraudes & ob falſa crimina occidit, in exilium ejecit, vt hoc modo urbem Tyrannidi ſui patris adijceret: Et de Iulio Cæſare proditum litteris accepimus, quod quùm ſe in perpetuum imperium Reipub. Romanæ contra leges & libertatem ingerere cuperet, quicunque ſuis conatibus obſtarent, eos vel probabili cauſa, vel occulta quadam fraudium via ſuſtulerit: Item Hiſpanus ex hoc portu iniuſtæ querelæ & accuſationis, plenis velis properabat ad crudele in Belgas imperium, quod jam diu animo meditabatur. Nec ſanè deerant alij, qui remis etiam hanc navem perditiſſimorum conſiliorum propellerent ad Hiſpanicam Tyrannidem, nobilis ſcilicet unus atque alter, indignus ſtripe, indignus patria ſua, qui nec ſoluendo erat, nec ſe ullo modo, niſi eversâ Repub. incolumem fore putabat: Inter eos magnus pecu-

niæ villicus Barlemontius efferebat caput; & ex ore pernicioſiſſimo evomebat in ſinum Regis quælibet nefanda conſilia, quibus omnium Hiſpanorum animi ad majorem vim, fraudes & flagitia excitabantur. Nam eò etiam res devenerat, vt jam Rex cogitaret de occidendis Comite Lalainio, & omnibus Ordinibus, viris prudentiſſimis & unicis Reipub. noſtræ protectoribus, ijs dico hominibus, qui paullò antè tot beneficia in illum contulerant, & vitæ etiam pericula ſubierant pro illius ſalute & imperio. Hac crudelitate quæ ulla major unquàm eſſe potuit? Hoc ingrati animi crimine, quod nam indignius ullum fuit? Sed attendite præterea, Principes, quantam licentiam & libidinem ſibi ſumpſerit Philippus ante diſceſſum, quem in Hiſpaniam parabat. Iubebat ille uti militem admitterent in urbes ſuas præcipuas, eique ipſi ſtipēdia ſoluerent, cives autem ac ſubditi omnes ab armis diſcederent: Hi non refugiunt imperium ſui Principis; ſed rogant uti domeſticum non Hiſpanum militem recipiant: Ille inſtat, & omnino vult Hiſpanum haberi, in quibus videlicet crudeliſſimi imperij fundamenta poneret, eoſque jubet tenere ſuis vigilijs & cuſtodijs pręcipua caſtra munimentaque Provinciarum, qui etiam ipſi non cohibebant iſtas furias inimicitiarum & inſiti odij ſui à cladibus & iniurijs Belgarum, quim ſtatim eas inferrent Antvverpiæ, Atrebato, Cameraco, urbibus primarijs: Deinde quod noſtris legibus omninò repugnabat, & violento illegitimoque illius imperio firmando ſummoperè conducebat; Philippus aliquot conſiliarios Hiſpanos adiungit Ordinibus; homines quidem illos ad fraudes, ad iniurias, ad Tyrannidem à naturâ

factos atque compoſitos, Comitem Feriæ, Vergam, & Eraſum, qui voluntatem, imperia, conſilia omnia Philippi Regis in ſuo pectore haberent, quibus Ordines obtemperare voluit, nec quicquàm agere quod non illi magni Catones probaſſent, Quò fiebat ut quùm penes illos ſumma rerum poteſtas eſſet, noſtri homines viri ſapiētiſſimi & ſtudioſiſſimi Patriæ ſuæ, bonique publici velut umbræ vagarentur, & tanquam ſtatuæ haberentur, in quibus præter nomen nihil eſſet additamenti, nec, quod conducebat Reipubl. poſſent ſuadere atque exſequi. Túm libertas, & animę noſtræ venales & in dubio eſſe cœperunt: Nam ita ſe res habet, Principes, Rex Philippus atque Hiſpani, quorum ille ad iniuſtum imperium operâ utebatur, in eo omnes elaborarunt, vt, quemadmodum olim veteres illi Romani per decemuiros novas leges duodecim Tabularum à Græcis poſtularunt, Sic nos ſpretâ everſaque libertate noſtra per hos crudeliſſimos Triumuiros nouum aliquod imperium novas & ſuperbiſſimas leges peteremus ab iſto conſilio ſenatuque Hiſpanico, ex quo ordine prodierant etiam hi ipſi, quos dico, conſiliarij Regij: Et quod nunc videtis Principes, illos autoritate ſui Regis Philippi velle leges & juſſa ponere omnibus terrarum populis, hoc jugum ſeruitutis Belgarum ceruicibus voluerunt imponere, hoc onere crudeliſsimi imperij opprimere penitus Rempub. optimè conſtitutam, vt illi ſua licentia & libidine pro legibus noſtris uti poſſent. Hoc nimirum vocabant *Plenam integramq. obedientiam*; Nos rectius Tyrannidem nominabimus, qui eſt violentus præter leges & mores dominatus, quo jam dudum adflictantur, atteruntur tot populi Indiæ, Siciliæ,

Neapo-

Neapoleos,Calabriæ,Mediolani,Arragoniæ, Portugalliæ, quos omnes illi nullis propriæ Reipub. legibus viuere patiuntur,ad quos ex Hiſpania velut è Romana urbe mittuntur Proreges,Præfecti,Legati,Conſiliarij;atque illi omnes Hiſpani. Ec quid autem cauſſæ eſt cur ita faciant?Quia nimirum poſtulat hoc illa dignitas & majeſtas Monarchiæ Hiſpanicæ: hoc illis præſcribit graviſsimum illud dogma & diſciplina Stoicorum, quam illi non doctrinâ atque ſtudio,ſed naturâ ſuâ atque ingenio hauſiſſe & à vetuſtate revocaſſe videntur, Quandoquidem illi omnes terrarum homines ſeruos,miniſtros ſuos eſſe,ſtupidos,ſtultos, infames, miſeros, beſtias: ſe verò ſolos Reges, ſolos ſapientes, ſolos divites, ſolos beatos, ſolos homines eſſe prædicant, Inter quos, tanquam Chryſippus quidam, videtur Philippus fulcire porticum. At reclamant illi, ſe jure ſuo & lege armorum imperare exteris iſtis nationibus, quùm ita ſit jure gentium atque uſu receptum, ut victores victis leges & juſſa pro arbitrio imponant. Quod quidem ſi dandum eſt, Principes, vti ſanè eſt diuturnæ omnium populorum conſuetudini, cur in Belgium ſibi hujuſmodi imperium vendicant Hiſpani;quandoquidem hoc Philippo jure hæreditario competat,non armis,non vi, non fraudibus Hiſpanicis illi acquiſitum ſubactumque ſit: Sed maluit Tyrannus ſursùm versùm omnia peruertere,Bellis, incendijs populationibus cuncta vaſtare, divina pariter & humana miſcere, quàm privilegia auita & libertatem (quæ ipſa tamen videbat indigenis vita & ſanguine cariora eſſe) Belgis relinquere. Itaque hanc ſibi viam ineundam ratus eſt; Primùm,ut bello eos tanquàm hoſtes peteret, Tum ut victis

jus patriũ adimeret, ipſe novas tabulas & novas leges victis victor daret: Non negabat hoc olim Dux Albanus, qui quùm jam confirmata civili diſſenſione complures urbes bello crudeliſſimo diripuiſſet, dixit, & palam jactavit, Regem non amplius Principis, ſed victoris jura obtinere in Belgio. Itaque ille haud aliter, ac ſi res jam dudũ confecta eſſet, crudele imperiũ ubique exercere, leges iniquiſſimas ferre, vitam juxtà & bona optimi cujuſque & fortiſsimi civis proſcribere, eaque publicis præconum haſtis, & carnificum gladijs ſubijcere: Quid? an tale quicquam ullus unquam Tyrannus, ullus hoſtis inſtituit? Num Gelonem & Hieronem Siculos? Num Piſiſtratum Hippocratis filium? Hos autem accepimus quantumuis per vim & præter leges Regno potiti fuiſſent, moderatè tamẽ & ex Regni ſui legibus imperaſſe; atque adeò ſuo imperio Siculorum Rempub. meliorem feliciore mque reddidiſſe? Quid veró dicam de Lydiade Tyranno? qui quùm in Magna urbe tádem abhorreret ab iſta Tyrannorum iniuſtitia & inſolentia, civibus ſuis leges priſtinas; ac poſtea etiam cum hoſte Reipub. bello dimicans fortiſsimè pro illius ſalute occubuit: Romani etiam ſi quam armis provinciam Reipub. ſuæ adiecerant, eam ſumma cum modeſtia, gravitate, prudentia, Iuſtitiaque adminiſtrabant. Tu verò, Philippe, non abſtines ab iniurijs, à vi, à morte noſtra, & ab interitu noſtrarum legum, qui non bello, non Tyrannide, ſed legitima hæreditate & jure matrimonij in tuam poſſeſsionem venimus. Quapropter ſi jus Tyranni exercere voles, Philippe, habe illud tibi in Italia, quę jam dudùm hoſtico jure tibi paret: Si Rex videri, eſto in Hiſpania, ſive potius Hieroſoly-

roſolymis: Si Monarcha, de quo jam dudum tui Hiſpani aruſpices bonum omen tibi retulerunt, eſto ubicunque tua illa bellorum incendia miſcebis: Si magnus denique Dominator, eſto in Aſia, eſto in Africa: Nos neque hæc ſuperbiſſima imperij tui nomina, neque leges iniquiſsimas agnoſcimus in noſtra libera Rep. Nec ulla nobis ſocietas cum Tyrannis; quin potius ſumma diſtractio eſt: Ducem nos ac Principem habemus; illum quidem legitimum, ac juſtiſsimis noſtrarum legum cancellis circumſcriptum: Talem te quoque eſſe & æternùm fore jurabas, quùm tu cum ſumma omnium lætitia ac ſpe ingredereris in urbes noſtras, quùm te quiſquis cum ſummo honore & obſeruantia reciperet & amplecteretur, Tùm te coràm toto populo ad ſacroſancta de more Euangelia ſancto juramento adſtrinxiſti, te rata habiturum jura majorum, nec ullam ex ijs legem mutaturum eſſe. Sed ne temerè libertatem noſtram toties appellare, ſæpiuſque ſermone repetere videar, dicam quæ illa ſit, & quid velit. Credo enim, Illuſtres & Potentiſsimi Principes, Philippum Regem hujus memoriam jam dudùm depoſuiſſe ex omni ſua cogitatione, & exiſtimare hanc eſſe ſignum illud meretricis Tanagræ, quod Clodius pernicioſus civis Romanus libertatẽ ſuam vocabat, & quod ille illiuſque Hiſpani omnes non ſimulacrum habent licentiæ, ſed tanquam ſuarum libidinum Deam & Venerem venerantur. Ego verò in jure, legibus, æquitate, conſuetudine & moribus majorum libertatem noſtram ſitam eſſe ſtatuo: & dicam, ſi placet, nonnullaque eorum revocabo illis in mentem, ut & vos, Principes, cognoſcatis, quæ tandem ſint illa, pro quibus tanquàm

pro

pro aris & focis pugnamus, & nullum mortis genus ſubire pertimeſcimus.

PRINCIPES BELGÆ,

NEminem Iudicio præter leges, conſuetudineſque urbium aut publicæ curiæ proſequuntor, cuique ſe defendendi poteſtatem per aduocatos concedunto.

Nullum perègrinum aut exterum muneribus publicis præficiunto.

Præfectum cum ſumma dignitate, auctoritateq. Provincijs nullum adhibento, qui non ſit ſanguine & ſtirpe ſibi coniunctus.

Ne ſtatum Reipub. ſua auctoritate per reſcriptum vel edictum mutanto, nihil quicquam in ea innovanto.

Præter publicum conſenſum Ordinum nulla tributa exigunto, reditus ſuos ordinarios habento, olliſque contenti ſunto.

Militem ſine voluntate Ordinum in Provincias atque urbes ne ducunto.

Abſque permiſſu Ordinum pretium monetarum nunquam varianto.

Nec obedientem & noxium civem mulctâ, vinculis, verberibuſque coërcento: ni magiſtratus judicaſsit, inrogaſsitue.

Reum cuiuſcunque criminis à Iudice condemnatū ex Provincijs ad alia ſuppliciorum loca ne educunto.

Salus populi ſuprema lex eſto.

Quod ſi quis Princeps migraſsit, ſi vi, iniuria, fraude ſtatum Reipublice turbaſsit, Ordines atque cives omnes morem illi recuſanto, à fide & jurejurando immunes ſunto, Præfectum Principis loco conſtituunto, dum ad meliorem mentem leniuſue imperium ille redieret.

Et ſi

Et ſi quæ ſunt aliæ leges hujuſmodi, quibus hactenus diu multùmque floruerat Belgij libertas. Iam videte quæſo & conſiderate, Principes, quę dixi dicturuſque ſum de violento iniquiſſimoque imperio Regis Philippi, quàm illud ex aduerſo non libertati modò noſtræ; ſed ipſi adeò Iuſtitię repugnet: Quanquam non ſit neceſſe multa argumenta, vt oſtendam, quod jam dudùm probaui, Philippum leges Belgij violaſſe & voluiſſe totum Belgium mera Tyrannide opplere, quùm ex interceptis litteris Alanæ, legati Philippi Regis id manifeſtè certòque cognoſcere unuſquiſque potuerit, qui ſcripſerat è Gallia ad Principem Parmenſem Belgij Gubernatricem, certum deliberatumque eſſe Regi ſuo, abrogare, reſcindere omnia privilegia Belgarum; atque illum hanc legem Belgis ferre, ne alia lex ulla valeat, quàm quæ illius imperio illiuſque conſilio lata eſſet. Ac proindè Pontificis autoritatem imploravit, ut hic illi jurisjurandi fidem abrogaret, & ſacramentum, quod de obſeruandis legibus Belgicis præſtiterat, vti hujus vanæ licentiæ ventis poſtea ſe totum daret in vaſtum Oceanum Hiſpanicæ Tyrannidis, quoad tecta ſpecie quadam Romanæ Religionis & ſanctitatis apud bonos Principes & omnes terrarum populos lateret tanta crudelitas ac Tyrannis. O iniuſtitiam prædicandam, indignumque imperio Principem & imprudentiſſimum. Quid enim imprudentius atque inconſideratius in imperij negotio fieri ab illo potuit, quàm velle ſe liberari fide & jurejurando ſubditis ſuis dato? Ita rerum ignarus eſt Philippus, ut non intelligat quàm arcta ſit coniunctio animorum, voluntatum, conſiliorumque omnium inter illum & ſubditos illius per

mutuam fidem juriſque jurandi religionem contracta? quæ ſint legum & fidei vincula, quæ colligant & vinciunt munera officiaq. omnium Principum, ſenatuſque & ſubditorum, domini & vaſalli? Quibus enim de cauſſis vaſallus feudo excidit, ijſdē dominum proprietate illius privari ius eſt: Huic vaſallus nec fidem aut obſequium pręſtare cogitur, ſi ipſi fidem & jura feudi vaſallo recuſarit. Dicebat olim Domitius Orator, *Cur ego te habeam Principem quùm tu me non habes Senatorem?* Et non inſcitè Lucius Craſſus, *Ego te conſulem putem, quum tu me non putas Senatorem?* Cur non & nos pariter dicamus una voce; *Regem Philippum non agnoſcimus, qui nos ſuos ciues non agnoſcit; ſed pro inimicis & hoſtibus habet.* Quarè ipſi Philippo hæc eius perfidia noxę cedit, dum hoc agit, vt Ordines ſimul etiam liberet ſua fide & jurisiurandi lege, ut illum non amplius Principem habere & obſeruare; ſed ut Tyrannum, ut communis Patrię hoſtem reijcere & deteſtari jure queant; Vt enim quidam morbo aut ſenſus ſtupore ſuavitatem cibi non ſentiunt, Ita dum tanta malitia licentiæque libido & cupiditas Philippum alioſque Tyrannos invaſit, non vident, non conſiderant, quid illis ipſis in his flagitioſis iniuſti imperij ſtudijs utile quid inutile factu ſit; ſed naturæ quadam immanitate feruntur & rapiuntur ad quælibet ſcelera atque flagitia. Quanquam quo animo, qua voluntate, quo adfectu potuiſti, Philippe, à legibus noſtris tantùm abhorrere & diſcedere, ut earum cauſſa fidem tuam, quam omnes boni Principes ſacram ſanctamque habere & tanquam omnis Iuſtitiæ fundamentum conſeruare ſolent, turpiter violares, infringeres & abijceres? An eæ iniuſtæ erant & præter ra-

tionem

tionem æquitatemque conſtitutæ? aut dignitati tuæ majeſtatique Hiſpanicæ quicquam derogabant? Atqui Cæſares, Reges, Principes, majores tui, & haud dubiè majores te & dignitate imperij & laudum rerumque geſtarum ſplendore atque præſtantia eas ſibi ipſis tulerant & præſcripſerant; illas quidem juſtiſſimas & optimo Principe dignas, quibus univerſa ſalus omnium Belgarum nixa fixaque eſſet, omnis felicitas & diuturnitas Reipubl. noſtræ conſtituta fundataque maneret, ad quas magnus ille Cęſar pater tuus, cæteriq. omnes tui anteceſſores multò evigilarunt acrius omni ſtudio & cura, quàm tu Philippe, ad earum everſionem, perniciemque totius Reipubl. Tyrannide & violentia tua contendis: Intelligebant enim optimi Principes, quod tu & omnes Tyranni negare & inficiari ſoletis, propriũ munus bonorum Principum eſſe, ſemper meminiſſe, non ſolùm quantùm ſibi commisſum, ſed quatenus permiſſum ſit: Et perpetuò recordari ſe gerere perſonam totius Reip. debereque ejus dignitatem ſalutemque ſuſtinere: ſeruare leges, jura tueri: cogitare præclarum illud dictum planèque regium Regis Theodahadis, dicentis, *Quùm omnia poſſimus, ſola credimus licere nobis laudanda.* Propterea Antigonus certius Rex Macedonum civitatibus ſuis ſcribebat, ut, ſi quid fortè per epiſtolam vel per reſcriptum imperaret atque ediceret, quod præter earum leges eſſe videretur, ei non parerent; ſed ſe ignorantia quadam atque errore deliquiſſe cenſerent. Magnum & præclarum Regem, qui ipſe quùm audiret dicentem fortè quempiam omnia nullo habito diſcrimine honeſta & juſta eſſe Regibus non minus egregiè quàm prudenter ad-

iunxit, *Imo Barbarorum Regibus, Nobis verò ſola honeſta pro honeſtis, ſola juſta pro juſtis ſunt:* Similiter Themiſtocles Simonidi roganti uti ſententiam in judicio iniuſtam ſuo commodo ferre vellet, *Neque tu,* inquit, *poëta bonus eſſes, ſi præter numerum caneres, Neque ego Princeps bonus, ſi contra leges quicquam ſtatuerem.* Vides te, Philippe, in huiuſmodi factis, rebuſque à te geſtis omnibus coargui ab ethnicis & profanis Regibus, qui Chriſtianus; & quidem Catholicus haberi vis? conuinci te ab hujuſmodi teſtibus, qui naturæ ductu ferebantur ad æquitatem juſtitiamque retinendam? te urgeri omnium confeſsione, ut ipſe fatearis te Tyrannidi ſtuduiſſe ac ſtudere? Atque ut ad alia nunc progrediar, ne hoc quidem Tyrannidis argumentum prætermittendum eſt, quod ex eo tempore, quo primùm Philippus Rempub. Belgarum procurare cępit, peręgrè voluerit Comitia Ordinum haberi; eos ſæpè prohibuerit à conſilijs, diſtraxerit, turbaverit, quùm de publico bono, uti mos habebat, in Comitijs acturi eſſent: Eſt enim ſenatus ille legum, totiuſque Reipub. cuſtos, præſes, propugnator collocatus, portus & perfugium oppreſſorum. Cui hoc negotium datum, uti curet ne quid omnino Reſpubl. detrimenti capiat: Hunc Philippus coïre noluit, ſtatuitque capiendum ſibi aliud eſſe conſilium: illo ſenatu ſe ſua conſilia ac Tyrannidem gerere non poſſe. Didicerat enim hoc à Tarquinio Superbo, qui in Romano imperio hunc morem conſuetudinemque de omnibus rebus ſenatum conſulendi à majoribus traditam penitus ſuſtulerat, domeſticis autem conſilijs Rempub. adminiſtrabat: Et poſtea Iul. Cæſar quùm oppreſſa Repub. perpetuam Dictaturam ſibi vendi-

vendicaſſet, collegia vetuit, quæ deinde Auguſtus reductâ ad pacem quietemque Republ. commodo publico reſtituit: Eademque Nero inſignis Tyrannus iterùm prohibuit ſub ſui imperij initijs. Nam Philippus non conuentus & concilia modò Ordinum; ſed illa etiam nobilium civiumque omnium collegia, cœtus, congreſſus, ſocietateſq. odio habuit, diſturbavit, & diſiunxit; is, qui omnium bonarum legum & morum; atque illius imprimis graviſſimi Ordinis ſenatorij quaſi parens bonus aut tutor fidelis eſſe debebat. Quarè ſi vobis, Principes, res in Belgio à Philippo, perniciosè geſtas enarrare pergam, manifeſtè illum videbitis iniquiſſimum & minimè ferendum imperium concupiviſſe, & ad hęc conſilia fuiſſe animi ambitione atque extremo in Belgas odio inductum. Scio me in rebus celebratiſſimis ſermone omnium verſari, eaque quæ dico, notiora omnibus eſſe, quàm ut mea unius lingua aut mente capi queant: Notabo tamen ſingulares res, Etſi nullo modo poterit oratio mea ſatiſfacere veſtræ ſcientiæ. Etenim nullum mihi videtur majus in terris flagitium, ſceluſue indignius unquã auditum fuiſſe, quàm illud Philippi fuit, quo conatus eſt non diſiungere quidẽ aut diſſipare ſolùm; ſed occidere, trucidare nobiliſſimum quemque ex hoc Ordine publici conſilij, Tùm, quùm illi, uti paullò antè dixi, Novennales ſuppetias magno ſuo beneficio, majore autem illius ſtudio & adfectu tribuiſſent; Tùm verò etiam, quùm primùm arcano conſilio ille conſtituiſſet omnes Belgas ad internecionẽ delere, quicumque apud ſe ſuoſq. nefarios noſtrarum rerum actionumque indagatores incidiſſent in ſuſpecionem mutatæ Religionis.

Nam, ne hoc ſilentio prætercam, priuſquàm Philippus Ordines rebellionis & Læſæ Majeſtatis accuſaſſet, Dux Albanus, quùm de pace Gallica ageretur, Henrico ſecundo Galliarum Regi expoſuit cujus modi eſſent illa Phil. Regis conſilia de necandis nõ modò nobilibus ac primarijs viris; ſed omnibus denique ſubditis ſuis quicumque ſuſpecti reſtauratæ reſtitutæque Religionis purioris haberentur; Occidere, mactare voluit Philippus per ſeditionem aliquam ciuilem tot millia hominum, qui ne verbo quidem eum unquam læſerant; Imo qui illius imperio ſumma cum benevolentia ſummaque cum obſeruantia ſemper lubentiſſimè paruerant: quibus ille vix annum à diſceſſu Cæſaris imperare & præeſſe cæperat, vt, ſi ex eo tempore; & ab hoc crudeli initio ſuæ Tyrannidis curſum tenere potuiſſet, jam dudùm omnes noſtro ſanguine ſepulti obrutique fuiſſemus: Hæc ita eſſe, Principes, quis veſtrûm de rei veritate dubitet, quùm minimè dubitarit is, quem dixi, Rex Eranciæ, hoc ſceleratiſſimum facinus impijs Philippi conſilijs ſuſceptum fuiſſe, Principi Orangio indicare, tum, quùm ille cęteriq. Principes pacem Paſſavienſem pro Philippo Rege tranſigerent: Neque Religionis cauſſa Philippum talia inſtituiſse arbitremini, Principes: Cui religio erat viuum aſpicere quenquam hominem, qui omnia illius conſilia non probaret: Cui religio non erat occidere tot millia civium innocentiſſimorum, ut eadem opera omnes etiam Belgij nobiles & magnates necarentur: Cui denique religio nun fuit bello Maurorum centum nobiliſſimos mercatores Granatenſes in vincula conijcere, & per ſeditionem nocturnam omnes jugulare atque occidere; non ſuſpectæ

ſuſpectæ Religionis cauſsa, (Nam ſemper Romanâ vixerant) ſed ob pecuniam & ingentes illorum divitias: quùm ex illis qui minimæ condicionis facultatiſq. eſset, haberet in ære & pecuniâ quinquaginta millia aureorum Hiſpanicorum, quæ Philippus ſtatim ſuo fiſco & ærario addixit. Atque hęc de ipſo Rege, Philippo capite & architecto malorum omnium, curſim dicta ſunt: Nunc ad illa tempora veniamus, quæ ipſum ex his locis in Hiſpaniã profectum exceperunt. Triſtia tempora & multis cladibus funeſta! quorum memoria optimo cuique ac Patriæ amantiſſimo horrorem meritò incutiat. Tantumne Iberis, Mauris atque Semimauris in nos juris fuiſse, ut qui res, fortunas, coniuges, liberos, vitamque noſtram pro Deo Opt. Max. & pro Rege noſtro profundere parati eramus, nullo merito noſtro rebelles ſubitò, impij atque hæretici declararemur: ac poſt multas vexationes iniuriaſque, miſeri non ab uno aliquo Myrmillone, neque unico ictu proſtrati, ſed infinitis confecti vulneribus ægrè precariam animam inter infenſos hoſtes traheremus? Age verò videamus ordine gladiatores iſtos, pro ut illos nobis tẽporis ſeries oſtenderit, quos Rex Philippus ad Belgij prędecturã miſit ex Hiſpania ſua, ut ij nobis afferrent, non curandi periculoſiſſimi vulneris civilis, ſed illius refricandi & augendi potius exitioſa medicamenta ex iſto fraudium & malitiarum narthecio. Si enim verum eſt, quod Politici ajunt, ingenium Principis cognoſci ex moribus & natura ſuorum amicorũ, & eorum quos ad conſilia ſua miniſteriaque adhibet; Videamus profectò qualis ſit Hiſpaniarum Rex, ex ijs, qui ab ipſo fuerunt miſſi in Belgium Præfecti.

Quùm

Quùm igitur Philippus magna jam fundamenta crudelis imperij jeciſſet, in Hiſpaniã redire conſtituit, vt tanquam illo inſcio & abſente per hujusmodi adminiſtros Belgæ quiduis paterentur.

Et primum MARGARETA PRINCEPS PARMENSIS Reipubl. noſtrę præfuit, mulier callida, & avida Hiſpanicę Tyrannidis, quę augebat quotidiè varijs querelis & accuſationibus Regis odium: Cui ille adiunxerat conſiliorum omnium ſocium, & tanquã fidelem hujus itineris comitem, Cardinalem Granuellanum, ingenio hominem longè magis peruerſo, fraudulento, turbido. Hi duo, Principes & architecti tantorum motuum, Hoc totum civile bellum natum, conflatum, ſuſceptum iſtorum duorum opera eſt; Et ut Helena Trojanis, ſic hi duo Reipubl. noſtræ cauſſa belli, cauſſa peſtis atque exitij fuerunt: Nam quod Philippo antea vehementiore quodam rigore violentiaque efficere difficile fuerat, hoc illi per dolos, per inſidias, per cuniculos elaborarunt. Illi primùm, quùm nihil viderent eſſe, quod magis ſua inſtituta promovere poſſet, quàm per ſpeciem quandam Religionis quidlibet agere pręter leges & privilegia noſtra, Epiſcopos, novo conſilio & præter morem Belgij, conſtituerunt, qui in maximis præcipuiſque urbibus erant tanquam ſpeculatores quidam publicarum & privatarum rerum collocati, qui quid quiſque ageret, quid inſtitueret prodebant, qui ſuſpectos neglectæ Romanæ Religionis ſtatim ad carceres; indè ad atrociſſima ſupplicia mortemque rapiebant, bona eorundem & facultates omnes ſibi & fiſco adjudicabant: Quò fiebat, ut per hanc occaſionem ij maximè

maximè tollerentur è medio, qui Reipubl. operam dare, & Hiſpanorum indignis conatibus libertatem publicam & leges præferre videbantur. Hoc erat ſanctum Philippi & Hiſpanorum inſtitutum, hæc Religio, hæc ſancta Inquiſitio: quæ ſceleribus & latrocinijs ſuis nomina indiderant, quæ nunquā antea in Belgio nec audita nec uſurpata fuerant, quæ, ut ignis aquę contrarius eſt, ſic legibus noſtris repugnabant: Quùm per eas ad Religionem vi & morte coërceri nemo debeat: quùm per hæc ſanguinolenta judicia ipſi vindices Patriæ noſtræ, falſo crimine, cum uxoribus, cum liberis ad publica ſupplicia adducti fuerint. Quod idem Tarquinius Superbus & Tyrannus in ſimili cauſa ſtudiosè peregit: cujus ille mores & res geſtas videtur non tantùm accuratè obſervare, ſed etiam imitatione conſequi: Hic enim, uti ſui metum cuique injjceret, cognitiones criminum capitalium ſine conſilijs per ſe ſolus exercere, eoque prætextu occidere, in exilium agere, ac bonis multare ſolebat eos, quos ſuſpectos & inuiſos habebat, & undè prædam aliquam ſeperabat. Hæc & talia patrare in Belgio Philippus, cæterique illi maximorum ſcelerum & inſidiarum auctores cupiebant, quùm nihil utilius, nihilq. aptius eſſe judicaſſent ad tegenda facinora ſua; retegendas autem omnes actiones & conſilia uniuſcujuſque noſtrûm publica & privata, quàm ſi hanc novam Religionis habendæ tuendæque curam magno ſtudio ſuſcepiſſe viderentur. Nulla enim res deterior, nullum incommodum aut detrimentum majus certiuſve hominibus ſolet evenire, quàm quod ſpecie magni alicujus boni utillitatiſq. conciliatur. Sed priuſquàm perſequar oſtendere, quantùm re-

pugnarint, quantùmque derogarint privilegijs & publicæ ſaluti noſtræ, inquiſitionis iſtæ leges & ſtatuta, fatebor ingenuè Imperatorem quidem ipſum anteà multorum conſilijs perſuaſum, voluiſſe Hiſpanicæ & crudeliſſimę Inquiſitionis malum admittere in Belgium, voluiſſe aliquot novas & ſeveriores leges conſtituere de Religionis negotio: Verùm quùm videret hæc effici ſine maxima Reipubl. noſtræ mutatione, & detrimento non poſſe, atque intellexiſſet ea omnia noſtris legibus contraria, adverſaque eſſe, deſtitit ab incæpto conſilio optimus parens, & conſervator Patriæ noſtræ; ſalubribus autem Ordinum conſilijs rem omnem infectam reliquit: quùm hi ſæpius demonſtraſſent, quarè illa citra legum & privilegiorum noſtrorum noxam exitiumque ſtatui non poſſet. Vt, quantum ſtudium, quæ cura fuerit huic optimo Principi noſtro ſervandi potius, & procurandi publici boni, quàm nocendi, non nemo manifeſtè cognoſcat. At Philippus mortuo Imperatore hæc prima inſtituta, conſiliaque Inquiſitionis jam dudùm omiſſa abiectaque tanquam præſens aliquod ſuarum fraudium & inſidiarum fundamentum, ita ſtatim in medium retulit & adornavit, ut uno impetu totum noſtræ Reipubl. ſtatum velle novis, & pernicioſiſſimis ſuis legibus ſubvertere videretur: Ille contemptis Ordinum noſtrorum conſilijs, rationibus, rogationibus, ſpretiſque legibus noſtris ità fieri voluit atque imperavit; Vt primùm novem Epiſcopi crearentur maximarum urbium: Hi imminuto multorum Abbatum reditu, labefactatis abrogatiſque legibus & privilegijs majorum gentium, atque imprimis Cameracenſis & Leodicenſis, Epiſcoporum,

magni-

magnificentius & ſplendidius viverent: Prçterea his ſingulis à conſilijs adiungerentur novem alij hujus ordinis & ingenij homines, Canonici: Ex illis verò tres potiſſimùm exquirerentur viri auſteriores & crudeliores, qui Inquiſitioni ſedulam, aſſiduamque operam impenderent, Et, quod longè eſt pejus, longèque indignius noſtra libertate, iſti Epiſcopi non tantùm intereſſent Comitijs Ordinum, ſed in ijſdem ſuffragij quoque prærogativam haberent: Ita poſſent facilè hi turbatores quietis tranquillitatisque Belgicæ, optimis & ſaluberrimis legibus conſilijſque Ordinum contradicere, ijſque tantùm derogare, quantùm Philippo Regi viſum eſſet: poſſent etiam indicare Hiſpanis, hoſtibus noſtrę patriæ quicquid deliberarent Ordines; Neque enim ea mente & voluntate Philippi conſtituti fuerant, & admiſſi ad hæc Comitia, ut quæcumque ſalutaria conſilia haberentur, ea illi probarent, vel, ſi quid ipſi poſſent ſtatuere & ſuadere, quod è republica foret, id communis boni ſalutiſque cauſſa facerent: ſed ut per illos Philippus turbaret conſenſum noſtrorum Ordinum, unanimemque conſiliorum voluntatem, & alia conſilia ſubminiſtraret, quæ ſuæ Tyrannidi potiſſimùm ſervirent. Iam igitur ſatis intelligitis, Sereniſſimi Principes, quapropter hoc novum Philippi inſtitutum refugere & deteſtari Ordines debuerint, & quomodo illud legibus inſtitutiſque noſtris repugnarit: Quanquam vel eo ſolùm nomine ijsdem prorſus adverſum fuerit, quòd, quià exteri quique, tùm Hiſpani, tùm Itali hoc inſtituto in Epiſcopos eligi ſtatuique poterant, videbamus, audiebamus quotidiè in Comitijs conſilijſq. noſtris colluviem iſtam peregrinorum ho-

minum, longèque alienorum à gente & natura Belgarum, quod ne fiat unquam in Belgio, legibus noſtris ità cautum prohibitumque eſſe paullò antè diximus; ut Principibus noſtris non liceat ullum peregrinum ad munera publica conſiliaque adhibere hoc aſtu, & dolo Philippus ſtudebat ingerere in Rempub. cõtrarias leges, noſtras abolere, ſuas ſubſtituere, novum ſibi ſenatum habere in conſeſſu Ordinum: ſiquidem iſtorum conſilijs & opera ad Tyrannidem ſuam uti non poterat. Cæterùm nolo præterire crudelitatem & rigorem illum incredibilem novi hujus inſtituti, quem quotidiè exercebant tres iſti Inquiſitores: & oſtendam, quarè præterea hæc Inquiſitio legibus noſtris privilegijſque aduerſetur. Videbas quotidiè tres illos Iudices Infernales ſecretum à reliquis magiſtratibus urbium, Provinciarumque tribunal exercere: contemptâ publicâ magiſtratus autoritate, novâ judiciorum formâ reos proſequi, accuſare, condemnare: nullum, ne vel exiguum aliquod defenſionis genus his concedere: nullam provocationem ad magiſtratus ſuperiores permittere: per ſe ſuo ſolius judicio animique adfectu graſſari per inaudita & inſolita ſupplicia, in corpora, vitamque tantorum hominum, qui vel per ſomnum ſibi in mentem venerant violaſſe aut neglexiſſe Religionem, vel quos per conſceleratiſſimas fraudes, & deceptiones ipſi induxerant, & pellexerant in hanc ſuſpicionem mutatæ Religionis. Nam ſolebant quotidiè ſubornare & emittere bibliopolas cum libellis ſcriptiſque ſuſpectæ Religionis, ad nobiles, & proceres Provinciarum, ut, ſi hæc emiſſent, ſtatim illi tanquam hæreſeos, fallæque Religionis rei accuſarentur & condem-

narentur:

narentur: Haud ſecus quàm ut de Hyæna, ſævo illo & crudeliſſimo animali accepimus, quod, ut homines, paſtoresque pecorum è ſyluis & latebris ad ſe alliciat ac vocet, poſteaque devoret, ſuo ſolet ejulatu eorumdem voces & clamores imitari. Hoccine eſt, Illuſtriſſimi Principes, Religione pietateque ad Tyrannidem non abuti? Hoccine eſt ſtatum Reipubl. non mutare, aliena à legibus præterque auctoritatem Ordinum in eâ non innouare quæ Philippo viſa fuerunt? Hoccine eſt noxium civem mulcta, vinculis, verberibuſque non coërcere præter leges patrias, pręterque autoritatem magiſtratus? Hoccine eſt denique reum judicio contra leges conſuetudineſque urbium, aut publicæ Curiæ non proſequi, cuique ſe defendendi poteſtatem liberam non denegare? Si interea dandum eſt Philippo ac Pontifici, quod ſanè inficior, Religionis mutatæ cauſſa tantam crudelitatem ſævitiamque exercendam fuiſſe in Belgio: Si negandum eſt, quod infiniti adfirmant, plurimos Belgas crudeliſſimè necatos fuiſſe, qui, præter Religionem Romanam, nullam aliam agnoſcebant, quique ignorabant, qua de cauſſa mortis cōdemnati eſſent, quùm nihil unquàm in iſtas Inquiſitionis leges commiſiſſent. Sed quia in hoc argumento, Principes, querelæ omnes & accuſationes Philippi aduerſus nos inſtitutæ maximè verſantur, ut ſe non tantùm hanc Inquiſitionis inſtitutionem: verùm etiam hoc diuturnum bellum, incendia, cædes, ad hæreſeos everſionem, ad curam, defenſionemq. Romanæ Religionis, tanquàm prçſentem medicinam adhibere profiteatur; attendite diligenter quę paullò fuſius hac de re dicturus ſum, ex quibus ſatis apertè intelligetis, quanta illius

malitia, quis aſtus, quæ ſimulationes, quæ hypocriſes lateant in illo Catholicæ Religionis nomine, & quàm cautè & callidè ſua Religione abutatur Philippus. Scitis olim labenti imperio Romano, Cæſares ſibi ipſis uſurpaſſe & in titulis nomen, & in rebus gerendis auctoritatem dignitatemque maximorum Pontificum: Nunc verò videtis Philippum, ad augendum ſtabiliendumque imperium ſuum, remis veliſque conniti, ut, ſi non vanum & inane nomen atque titulum Romani Pontificis ſibi adſcribat at profectò voluntatem, auctoritatemque illius ſua voluntate, conſenſu, ſtudijſque omnibus circumſcribat atque determinet: Vt, quod olim graviſſimus, longèque præclariſsimus Poëta Virgilius dixit, Auguſtum Cæſarem cum Deo diviſum imperium habuiſſe, id nos veriùs de Philippo dicemus, Hunc cum Pontificis Romani magno illo imperio ſuum ita arctè ſtrictèque coniunxiſſe, ſua conſilia & volũtatem, illius conſenſu & ſuffragijs ità firmaſſe & ſtabiliviſſe, vt quicquid ille velit, hic approbet, permittat, jubeat: & dicas poteſtatem illam, dignitatemque Romani Pontificis nihil aliud re vera eſſe, quàm Oraculum quoddam Delphicum, quod Philippizet. Appetat enim regna aliena Philippus, copioſa, opulenta, ſibiq. appoſita: indicet, ſcribat Pontifici ac Senatui iſti Cardinalitio; Religionis violatæ aut neglectæ cauſſa velitis, jubeatis, uti Rex Galliæ, vel Regina Angliæ in Regnis ſuis non ſint, Belgarum privilegia & leges evertantur, illi ſupplicijs enecentur, bona eorum occupantis, id eſt mea ſint: Annuet ſtatim magnus ille Iupiter, &, tanquam virgulâ divinâ, roganti Philippo horum omnium poſſeſsionem porriget: Atque hæc ſatis æqua cauſſa belli

belli violentiæque exercendæ, & invadendi vicina atque opulētiſſima regna veſtra, & jura noſtra illis videtur. Nam negare, aut recuſare Pontificem & Cardinales Philippo id poſſe arbitramini, quùm ea lege creati ſint plerique Cardinales, ut Philippi conſilijs ac petitionibus ſuffragari, ijſque nunquàm, vel rarò contradicere debeant? Vera dico, Principes, & ipſi ſcitis hęc ità eſſe: Philippum non commendare modò verbis, ſed deligere ipſum ſibi hujuſmodi viros in numerum illius Senatus Pontificij, qui ipſius imperium, conatus, juvare ſuis conſilijs, atque operâ ſpondeant: Illum infinita munera? ne dicam annua ſtipendia in multos Cardinales conferre: Illum Pontifici ſæpè, & Cardinalibus minari offenſiones & iras ſuas, palàm dictitare, ſe alios antiſtites Romanæ Religionis requirere, ſi, quod ipſe ad Tyrannidem ſuam conſtituendam depoſcit, illi detrectent. Vult enim recondi & abſcondi Pontificio ac Religioſo nomine omnia ſua ſcelera, invaſiones, extorſiones, cædes, Tyrannidem, & edicto, ſuffragioque Romani Pontificis probari: quippe cui nefas ſit quenquam contradicere, quùm illius tanta ſit auctoritas atque dignitas, ut omnis Chriſtianæ Reipubl. felicitas, omnium hominum ſalus, vita, libertas, aræ, foci, bona, fortunæ, illius ſanctitati, fidei, poteſtatique commiſſa creditaque eſſe videantur. Sixtus quinctus, & Gregorius quartuſdecimus Pontifices, ex Mauſoleo Trajano bruta illa proſcriptionū fulmina ejecerant in caput, Regnum, poſſeſſioneſque omnes Regis Franciæ, poſtulante has futuri belli cauſſas Philippo: cujus inſidias & fraudes quùm poſtea Sixtus quinctus Pontifex cordatior intellexiſſet, revocavit proſcriptionem, odia, inimicitiaſque;

tiaſque;adeòque huic Galliæ Regi contra Philippum multùm favere viſus eſt,quod illi non invidiam modò, & extremum odium Hiſpanorum omnium,ſed extremum etiam diem conſcivit. Et ante biennium curaverat Philippus per hunc Pontificem, veniam dari delictorum omnibus Chriſtianis hominibus,per aliquot annorum millia,ſi pro pace Gallicana per horam unam atque alteram flexis genibus, ad aras templorum Deum precarentur: Nec tamen pudebat interea prohibere,vetare,interdicere, ne Pontifex audiret legationes Cardinalis Gondij, Marchionis Piſani, Duciſque Niverſij,pacis Gallicanæ cauſſa inſtitutas:jubere autem,atq. imperare,vt Legatus ſuus Româ tanquam hoſtis ſubitò diſcederet, ſimulatque iſti legati ob pacem ad Vrbem venire permitterentur. Verùm quod tandem fuit illud Philippi facinus, & conſceleratiſſimum conſilium, quo nuper ex tot tantiſque præteritis inſidijs, & tectis in Galliam coniurationibus, ſe in apertum latrocinium, fædiſſimumq. parricidium conjecit? quùm illius & reliquorum coniuratorum conſilijs, & operâ ſubornaretur ſacrificulus, qui religioſa veſte indutus, amico & familiari vultu, ſine ulla ira aut perturbatione, nullo metu perterritus, cultellum defigeret in corpus magni Regis Franciæ,quùm tamen is adfinis eſſet Regis Philippi: Atque hoc tam horribile ſcelus Paraſiti Hiſpanici ſpecioſo nomine appellarunt, *Ictum cælo datum*: Homicida vero iſte, & latro Regij capitis inſuper etiam in numerum ſanctorum relatus eſt: illius adfines, & propinqui ex puluere & ſordibus educti, & ad titulos honereſque Cardinalitios Philippi commendatione & opera provecti ſunt. Ita illa labes, & flamma

Chri-

Chriſtiani orbis ſuum illud peſtiferum & funeſtum imperium, quod ęquitate humana tueri non poteſt, fucata Chriſtianę Religionis, & Catholici nominis ſpecie ſolet defendere. Sed dicam bona venia, Principes, nec calumniandi ſtudio, ſed pietatis, veritatiſq. profitendæ animo exponam vobis, quanta ſcelera, parricidia, libidines, vitæ etiam illius privatæ inhæreant, quæ omnia Catholico, & Religioſo nomine involuta, pro ſanctis, pijſque factis habentur. Vt filium ac legitimum ſucceſſorem tantis Regnis ſuis relinqueret, potuit ſancta, & pia licentia crudeliſſimè occidere filiam & ſororem Regum Galliæ, uxorem ſuam legitimam & propriam, atque ejus loco poſtea neptem ſuam, cui ille avunculus erat, in uxorem ducere: Licuit præterea Philippo per Pontificem, ſancto ſcilicet inſtituto, occidere filium ſuum, Principem Hiſpanię Carolum, quòd libertati Belgicæ ac legibus noſtris favere, quòd mortem occiſioneſque multorum principum virorum non omnino probare videretur, quòd has Provincias ſuas eſſe, ſibique muneri datas in ſacratiſſimi lavacri celebratione diceret: Licuit etiam Philippo duas uxores, Reginam Portugallenſem, & Dominam Iſabellam Oſoriam uno eodemque vinculo matrimonij habere. Et quæ nota domeſticæ turpitudinis non inuſta vitæ illius eſt; quod privatarum rerum dedecus non hæret in fama? quæ ille omnia venerabili & pio Catholici nominis præſidio armare ſolet: Ille alios ad pietatem, ad Religionis cultum vocare, cogere, coërcere? Ille pro ſuis Religionibus bella ſuſcipere contra omnium Religiones? Ille totius Galliæ, Angliæ, Belgij, atque univerſi Orbis bello, ſupplicijſque inauditis & crudeliſſimis ſuas religio-

nes expiare poteſt, qui eas ipſe tantis ſceleribus contaminat? Quod ſi igitur jam ſatis intelligitis, Principes, Philippum nihil de Religione Romana conſervanda aut colenda unquã decernere, quod non ſub ſpecie quadam pietatis, ad defenſionem ſcelerum ſuorum, ad iniuſti & ambitioſi ſui imperij propagandi & dilatandi occaſiones conferat, Quomodo tandem exiſtimatis Belgas ejuſmodi crudelitatem longius ferre, atque perpeti potuiſſe, qua omnes, cujuſcumque condicionis aut dignitatis viri eſſent; ipſique adeò primates & nobiliſſimi quique, tanquam animantia ſermonis ac rationis expertia, ob falſas & iniuſtas Religionis prætermiſſæ accuſationes quotidiè mactabantur, cum applauſu & gaudio omnium Hiſpanorum? vt privilegia, vt leges noſtræ, utq. libertas ipſa interiret, & periret cum eorum vita, qui hæc defendere & conſervare contendebant? Hæc ferenda nobis Tyrannis erat, Principes? Hec Religio habenda? Hic fucus pietatis cum interitu libertatis & vitæ noſtræ ſervandus & probandus? Quapropter ipſa tandem aliquando neceſſitas, ſaluſq. omnium poſtulabat, ut in his graviſſimis caſibus, Ordines opem laboranti Reipub. ferre inciperent, reſiſterentque crudeliſſimis incæptis Barbarorum hominum. Neque verò adhuc de vi, de armis, de bello cogitant: ſed patientes iniuriarum ſupra quàm cuiquam credibile eſt, rationis & juris viam ineunt, ſummaq. cum modeſtia per libellos ſupplice Parmenſem rogant, obteſtantur, ſi Rempub. ſaluam eſſe velit, ut omittat novum, & incredibilem hujus Inquiſitionis rigorem, & remittat aliquantùm ab illa extrema ſævitia ſuppliciorũ. At hîc contẽnuntur, cum convitijs & calumnijs repelluntur, *Mendici*

vocantur:

vocantur: Qui? ij mehercule, qui, propter libertatem publicam, propter jus Patriæ, id poſtulabant, quod ſummo jure debebatur: A quibus? ab ijs ſcilicet, qui nec dignitate generis, nec abundantia divitiarum multò ſuperiores, ac virtute animi, conſilio, probitate, longè inferiores erant magnis illis viris, & Patriæ defenſoribus: At ſubditi, inquis, erant? Quid tùm? an quis bonus unquàm Princeps ſprevit, & contempſit orationes, petitioneſque ſubditorum? Imo verò Rex Artaxerxes Mnemon, Cyri frater non tantùm omnibus, qui quicquam ab eo poſcerent, lubentiſsimè vacabat, ſed uxorem in via jubebat pilenti aulæa dimovere, ut poſſet ab ijs, qui vellent, commodè compellari: Titus Veſpaſianus dicebat, ſe diem amiſiſſe, quùm in dies non adfeciſſet aliquem ſubditum beneficio. Sed concedamus hoc crimen execrabili, & pudendo faſtui, ſuperbiæque Hiſpanicæ: Conſideremus quanto potius diſcrimine laborarit Reſpub. quùm nec diuturna patientia, nec preces modeſtiſsimæ Ordinum mitigarent tantam libidinem atque licentiam. Nam inſtant hi ipſi optimi libertatis cives, & proceres: ferè ſingulos Hiſpanos, quicumque inter eos aliqua autoritate emineret, accedunt, indicant ijs adflictum Reipub. ſtatum, orant, uti ipſi velint Parmenſem, Regemque conſilijs ac litteris edocere, quàm turbidus civilium diſſenſionum nimbus maximas calamitates minetur florentiſsimæ Reip. niſi is clementia aliqua moderetur tantæ ſævitiæ & ſanguinis effuſioni, tot tantiſque exilijs, & proſcriptionibus. Sed quùm tandem hoc etiam modo nihil agerent, ad ipſum Regem mittunt legatum, Comitem Egmondanum, qui & litteris Ordinum & verbis exponat

Regi, quo pacto ſe Reſpubl. habeat: Cui Rex coràm verbis promittit, addicitque, facturum ſe uti omnia ſalva ſint, & exvoto omnium Belgarum: litteris verò huic ipſi Legato datis, longè crudeliora Ordinibus minitatur. Poſtea verò, quùm Cæſar Maximilianus II. & omnes S. Imperij Princi- pes, provocati & rogati à Belgis ad hoc beneficium, pro ip- ſis apud Philippum Regem, & Hiſpanos, de pace ſarcienda firmandaque agerent; reſpondetur ijs, uti proprias res cu- rent, Regem ſcire quemadmodum ſubditis ſuis imperare debeat. Omittamus hæc levia, loquamur potius ea, quæ robuſtioris improbitatis ſunt: ſi tamen leue eſt, tanto cum faſtu reſponſare Imperatori, ſpernere auctoritatem, com- mendationeſque tantorum Principum: ſi leve eſt Princi- pem virum, legatum populi Belgici contemnere, vaniſque promiſſis lactare. Quùm interea Ordines vident augeri, & in immenſum excreſcere crudeliſsima Philippi imperia, rogant Parmenſem, ut illius voluntate auctoritateque ſe- cundò ad Regem mittantur Legati; mittantur autem Mar- chio Bergenſis, & Dominus Montignyus: ut illi quoque tentent orationibus precibuſque delinire, & commovere tantum crudelis animi ſtuporem, qui Regem penitus op- preſſerat: At quid fit Legatis? an, uti mos eſt, honore aut munere aliquo adficiuntur? an illis reſpondetur? an con- ceditur quod petebant? aut, ſi illud ipſum aliquo jure ne- gari poterat, an honeſtè tamen dimittuntur? Quid? Mar- chio veneno tollitur, Montignyus Mottam Medinam ab- ducitur, ſupplicioque publico capitis adficitur. Occidun- tur Legati populi Belgici, Occiduntur viri illuſtres, optimi Patriæ cives: Neque jam amplius jura civilia Rerumpub.

ſed

ſed naturę leges, Gentium jura infringuntur, & convelluntur ab Hiſpanis. Quid eſt quòd plura loquar? quòd demonſtrare pergam, cur juſta & pia ſint arma noſtra contra Philippum? quandoquidem hoc unum ſcelus, hoc flagitium dignißimum profectò ſit, ut non modò nos ipſos bello defendamus, ſed ipſum illum immanem Tyrannum opprimamus aliquando in ſuis illis Hiſpaniæ regnis: Hæc enim conſuetudo, hoc jus belli univerſis mundi populis, ab ipſa natura, ab ipſo Deo immortali conceſſum eſſe videtur. Legatus populi Romani ſi aliqua ex parte violatus eſſet, niſi fuiſſet publicè ſatisfactum, ei civitati à Romanis bellum indici ſolebat: Quòd enim eorum Legati erant appellati ſuperbiùs, Corinthum everterunt: Et Legatis ſuis Fidenis occiſis, jubente id facinus Laërte Tolumnio, Rege Vejentum, ſtatuas in Roſtris poſuerunt, ſtatimque bello infeſtißimo adflixerunt urbem, populumque Vejentum: Iidem Tarentinos calamitoſißimo bello ſub imperij ſui jugum redegerunt, quum Legatos ſuos contempſiſſent paullò laſcivius. Sed tranſimus antè pedes poſita, & alia longè remota ſumimus. Quòd enim noſtra ætate Fregoſius, & Rinco, Legati Regis Francorum occiſi ſint, connivente, vel annuente potius ad immane facinus Imperatore, tota penè Europa bello conflagravit: Romani enim ſuo olim exemplo, factoque prudentißimo oſtenderant, quid in iſto deteſtando ſcelere Imperatorem facere oportuiſſet, Quùm illi Manlium, & Minutium, & poſtea etiam Fabium, atque Apronium, vinctos hoſtibus traderent, quòd paullò levius violaſſent corũ Legatos, ſicuti cavetur fieri jure Feciali. Atque hoc jus Legatorum cùm ho-

minum præſidio munitum, tum etiam Divino jure vallatum eſſe ſacræ litteræ, monumentaque atteſtantur: Nam certò ſcio neminẽ Principem, majore cum ſeveritate vindicaſſe mortem, vel iniuriam ſuis Legatis illatam, quàm qua Rex, & Divinus Dei vates David, Hannonem Regem Ammonitarum ultus eſt, quùm ad infamiæ notam, ipſius Legatis barbam, ungues, veſteſque præſcidiſſet: Quanta, Deus bone, ſupplicia? quantæ cædes, quàm atroces, quàm inauditæ hujus ſceleris cauſſa editæ? Sed dies me deficiet, & ut Aulus Varius, qui eſt habitus judex durior, dicere ſolebat, quùm datis teſtibus, alij tamen citarentur, aut hoc teſtiũ ſatis eſt, aut neſcio quid ſatis ſit: ſic à me ſatis exemplorum dictum eſt, ut probem, quam indignum Principe & quovis homine ſit, publicum Legatum occidere, dignumque ſit huiuſmodi ſcelus bello & morte ulciſci: Tale enim Legati nomen eſſe debet, quod non modò inter ſociorum jura, ſed etiam inter hoſtium tela incolume verſetur: Id tamen ſi quando contigit, ut Barbari quidam homines, atque Principes, neceſsitate, vel aliqua cauſſa alia in hæc conſilia inducti Legatos ſuorum hoſtium occiderint, hoc clàm & per tectas fraudes fieri curarunt: At Philippus, hic immanis totius Europæ Tyrannus (neque enim amplius me continere poſsim, quin ita illum appellem) Philippus Legatum ſubditi, non hoſtilis populi, publicâ judicum ſententia condemnari, palàm à carnifice obtruncari juſsit, ob eam cauſſam, quod ad eum veniſſet cum ſupplicatione pro ſalute Patriæ, cum legatione Belgarum. Hunc Belgæ Principem amare, diligere, obſervare potuerunt? Hujus imperijs obſequi voluerunt? Quid? illi nihilo minus,

minus, tanquàm obliti omnium iniuriarum, & quotidiè & ſumma cum expectatione deſiderabant illius adventum; illiuſque præſentiam maximo deſiderio concupiebant: Nam per litteras ſæpius, & per legatos aliquoties id à Rege ſeriò poſtulatũ fuit, ut ipſe aliquandó rediret in Belgium, ipſe videret qua voluntate, quo animo paratus quiſque eſſet ad juſta illius, & honeſta imperia ſuſcipienda & ſervanda, ipſe reſtitueret & conſtitueret, ſi quæ Præfectorum ſeveritate, vel malevolentia minus rectè tractari potuerant, ipſus denique ſua modeſtia & benivolentia reſtauraret, & in meliorem ordinem reponeret, ſi quæ ſuorum ſubditorum negligentia & incuria concidiſſent, præterque voluntatem ſuam accidiſſent: Et tandem huc uſque noſtri Ordines Regem ſuis precibus commoviſſe ſemel atque iterùm crediti ſunt, ut ſe in Belgium reverſurum, & hæc omnia facturum ſit pollicitus. Tum verò quanta lætitia perfuſi omnium animi? quanto ſtudio, & voluntate Ordines expectarunt Regem & Principem ſuum? quantæ pompæ & apparatus nobilium omnium fuere? quanta alacritas & gaudium univerſæ plebis? Et ſumptus iſtos infinitos & immenſos quis recenſeat, quos univerſa Reſpublica mirâ liberalitate, & maximo animi adfectu, lubenterque profudit, in inſtruendis & adornandis duabus claſſibus; ut unâ earum perſona ipſius Regis, Regijque comites, miniſtri & milites veherentur: eaque in Hiſpania jam dudum omnibus rebus copioſè referta & parata in ancoris ſtabat, ad nutum arbitriumque Regis: altera verò in Zelandia expedita, ut Regi obviam progrederetur ad majorem tutelam & pompam, expectabat, quoad primum

ille

ille naves conſcendiſſet. Tantum fuit omnium Belgarum in Regem ſtudium, tanta benevolentia, tamque ſingularis in illum voluntas, vt licet tot malis & iniurijs, illius imperio exagitati, tot tantiſque Reipubl. periculis, illius juſſu & mandato turbati conſternatique fuiſſent: tamen illum videre & adſpicere in Patria, in Republ. ſua, illum excipere, amplecti ulnis ſuorum beneficiorum magnoperè deſiderarint, quem quotidiè abſentes omni obſequio colebant. Expoſui ferè, uti potui, quæ in Principis Margaretæ præfecturâ geſta ſunt. Nunc de Dvce Albano pauca etiam erunt dicenda. De quo primùm hoc dicam, quòd, quemadmodum de Hannibale Carthaginienſe proditum eſt memoriæ, quòd is puer adhuc novem annorum, ad aram patri ſuo jurarit, ſi ſemper hoſtem fore Romanis: ita hic Albanus à natura genitus videbatur, atque educatus in odium, perniciemque noſtram. Hic enim non ut alij, velut Prorex, vel Præfectus quidam in Belgium venit; ſed tanquam hoſtis, cum armata manu fines noſtros ingreſſus eſt, cum ingenti exercitu Hiſpanorum, aliorumque militum veteranorum, evocato è Regnis & præſidijs Siciliæ, Neapolis, & Mediolani: Cui Rex in mandatis dederat, uti ſtrenuè pergeret turbare, & invertere omnem Reipu. noſtræ ordinem: clàm & palàm occidere, quicumq. ſuo imperio obſtaret: trucidare eos, qui tantillùm negligerent Romanam Religionem. Hunc Philippus pręfectum, & cum hujuſmodi imperio gubernatorem Belgio præfecerat, quantumvis etiam is Regi nulla ſanguinis affinitate coniunctus eſſet, qualem leges noſtrę pręfectum requirunt: Hunc Belgæ maximo cum honore & dignitate, maxima cum obſervantia,

ſervantia, & obeſequio exceperunt, ad civitates ſuas, & Rēpub. admiſerunt, quùm à Rege, à Principe ſuo hujus curæ atquæ tutelæ ſe commiſſos traditoſque eſſe intelligerent. Sed ut primùm Albanus Belgij urbes eſt ingreſſus, paratus deijcere nos in omnem caſum humanum, in quo nomen poni ſolet calamitatis, longè alia ratione voluntatem, imperiumque Regis procurare cæpit: Statim ille omnes magnates, proceres atque nobiles proſcripſit, diſpulit, ejecit ex univerſis Belgij Provincijs, qui vel in libello ſupplice nomina dederant, vel ſe in illius conſilij, de defendenda libertate Patrię, ſocietatem, tanquam in equum Trojanū cum principibus viris includi paſſi fuerant. Et licet Margareta Parmenſe imperante, infinita hominum multitudo per Epiſcopos & novas leges, Religionis cauſſa, igne, furcis, aqua, gladio perijſſet: tamen ea via & modus non eſt illi viſus ſat benè conſtitutus, quin alius haberi poſſet, quo plures occiderentur. Itaque alium Senatum inſtituit, qui prę eſſet condemnandis & mortis ſupplicio adficiendis omnibus ijs, qui Religionis & rebellionis ſuſpecti viderentur, Hoc vocabant proprio nomine, *Sanguinis conſilium*: Quo quanquam adèo per omnium jugula & vitam graſſaretur, ut totum penè Belgium brevi velle videretur implere ſanguine innocentiſsimorum hominum: tamen ſatiari non potuit crudeliſſimus Albani animus, nec reſtingui illa diuturna ſanguinis ſitis: Nam nondū ſat ſanguinis humani effuſum exiſtimabat, quum octodecim millia hominum interijſſent, quos ſe gloriabatur ſolis vinculis, verberibus, gladijs, atque omni ſupplicio carnificū excruciatos necaviſſe: Vt ſanè opiner ego Albanum, Felicis nomen ſibi parare

 cru-

crudelitate voluiſſe, dum eam ſibi tanto honori & laudi tribuit, quanto L. Sullam in Triumviratu ſibi vendicaſſe legimus, quòd quatuor legiones adverſarum partium, quæ ſe illius fidei in publica villa dederant, juſſiſſet obtruncari, aliaque ejuſmodi crudelia & atrocia facta edidiſſet. Sed inter res præclarè Albani auſpicijs aut ductu geſtas, de quibus tantùm gloriatur, illud potiſſimùm celebrat, quòd in duos magnates, Comitem Egmondanum, & Hornanum, alioſque nonnullos illuſtris familiæ nobiles, falſò rebellionis crimine condemnatos, gladium carnificis Bruxellis ſtringi curaverit: Quæ tùm ſupplicia quàm acerba Patriæ? quàm gravia bonis omnibus? Hæc autem quæcumque loquor, ac deinceps loquar de Albano, aut quovis alio Pręfecto Belgij, ita habete Principes, ut nihil eos inſtituiſſe, nihilque ab ijs factum eſſe exiſtimetis, cujus rei non modò conſcium Philippum, ſed autorem non habuerint: Ibant enim, & redibant quotidiè ex Hiſpania, & Belgio ultrò citròque tabellarij, & nuncij horum conſiliorum omnium: Et niſi Ręgis voluntate autoritateque hæc omna facta geſtaque fuiſſent ab his Præfectis & conſiliarijs, non adfeciſſet ſanè eos majore honore, dignitate, & munere, tanquam in rei benè geſtæ laudem, poſtquàm eos ex hiſce Provincijs ad ſe vocavit; Cardinalem Granvellanum, Viceregem Neapoli conſtituit. Albanum Portugallię Regno præfecit, & tanquam patrem ſuum obſervavit: Vt ipſum Albanum fateri certò ſciam, ſui Philippi iuſſu imperioque exegiſſe ſe per vim atque arma iniquiſſima, à nobis tributa decimarum & vigeſimarum: Vbi non tantùm à conſenſu Ordinum, ſed verò ab ipſis legibus & ratione diſceſſit.

quùm

quùm quicumque hiſce exactionibus ſuis opponeret verbum aliquod libertatis, atque legum Reipubl. eos ſtatim mulcta & morte coërceret. Nam illud inſcio quidem ſuo Philippo ſuæ ſolius autoritati conceſſit, quòd conſulem Amſterodamenſem, iſtis ſuis iniuſtiſſimis tributis aliquid obmuſsitantem emunxerit mulcta aureorum bis mille quingentorum: Sed hoc ipſum fatetur Albanus eſſe in ſuis fraudibus, veniemus ad ſplendidiora. Crudelitatem quęſo hominis, vel, ut dicam veriús, efferatiſsimæ belluæ attendite. Guſtaverat jam antè civilem ſanguinem Albanus, quem poſtea avebat plenis etiam faucibus haurire, & huic libidini ſuæ deſtinaverat ſeptendecim primorum Bruxellæ civium jugula, quos ille cives non aliam ob cauſſam, niſi quod iſtis iniquiſſimis exactionibus vel verbo reſtitiſſent, una nocte ſtrangulari omnes juſſerat: Et videte quantum ſtudium, cogitationes, tempus poneret Albanus in ſupplicijs exquirendis & ordinandis, quùm ille tanquam bonus carnificum magiſter dictaret, quæ potiſsimùm ſupplicijs ſervirent inſtrumenta, quomodo aptari illa & componi vellet: dixerat enim magiſtro Carolo carnifici, uti paratas haberet ſeptemdecim cordas, ſtrangulandis iſtis, quos dixi, civibus: haberet totidem ſcalas, decem & duodecim pedum longitudine, de nocte id facinus exequeretur: quanquam ab hoc ſupplicio deſtiterit Albanus, quùm rebus omnibus jam conſtitutis, militibuſque ad tutelam rei & ſecuritatem paratis, ſuperveniret tabellarius nunciatum, à noſtris hominibus Brilam urbem recuperatam eſſe. Haud multò poſt, tanquam in hoſtili agro verſaretur, crudeliſſima bella exer-

 cuit,

cuit, prçcipuas urbes obſidione cinxit, invaſit, calamitoſiſſimis incendijs, deprędationibus, horrendis cędibus vaſtavit, evertit & exſtirpavit: Non pacta, condicioneſque ullæ, quibus pleræque urbes fidei illius traditæ ſunt, illum avertere potuerunt à crudeliſſimis latrocinijs, & inauditis ſceleribus. Quùm Nardenum urbem cepiſſet, primùm quadringenti cives è domibus in curiam evocati, tanquam in loco publico audituri, quod bona fide pepegerant cum hoſte, vitam & bona ſalva fore, omnes interfecti ſunt, Inde milites Hiſpani effuſi in omnes libidines, & latrocinia: mulieres, viduæ, virgines honeſtiſſimæ conſtupratæ primùm, deinde interfectæ: pueri, infantes innocentiſſimi, qui ejulatu atque lacrymis commovere rabiem crudelitatis debuerant, haſtis excepti, divulſi, diſſectique fuerunt: Quæ profectò omnia tam horrenda, tamque indigna exſtiterunt, ut in dies adhuc omnes gentes exhorreſcant ad hujus rei memoriam. Ecquæ tandem eſt illa inhumanitas, quæ feritas, qua Harlemum, aliaſque urbes oppreſſit, & ſanguine civili opplevit? Adeſte Phalarides, accurrite Buſyrides, Sullæ, Nerones, Domitiani, Caligulæ: Adſpicite, miramini, obſtupeſcite ſævitiã Albani: Annon illius magna crudelitas & vis erat, cujus nullum membrum flagitio aut ſcelere vacabat, lingua fraudis & perfidię plena, manus cruentæ, pedes celeres ad exitium & interitum Reip. quę honeſtè nominari nequeunt, inhoneſtiſſima? Sed ne fortè ex multis rebus geſtis Albani, rem unam pulcherrimam tranſiliat oratio, Quem potes recordari in vita tibi, Albane, illuxiſſe diem lætiorem, quàm quùm occiſis per inſolita & exquiſita ſupplica, tormentaque tot

millibus

millibus innocentiſſimorum hominum iniecto jam omnibus Belgis maximo Tyrannidis tuæ metu, diſſipato concurſu omnium nobilium cum Principe Orangio, trans Moſam flumen, Antvverpiam redijſti, & ſtatuam illam tibi ipſe erexiſti, monumentum Tyrannidis tuæ, omniumque Hiſpanorum? Arrogantiam hominis & inſolentiam, quæſo, cognoſcite, Principes: Statuam ſibi poſuit Albanus in medio caſtri Antvverpienſis, formâ quidem ejusmodi, uti erectus ille pedibus conculcaret, atque contereret terga Ordinum, populique Belgici ad terram proſtrati: Has ſibi ſtatuas, hęc trophęa ipſus nemine decernente erigi inſanus victor curat. Quid erat reliquum, niſi ut Triumphum ſemper ſe dignum ageret? vt ſedens in paludamento ſanguine civili tincto veheretur: vt publicus miniſter coronam recenti cruore madentem, ſtillantemque porrigeret: ducerentur vincti ante currum pupilli, & viduę Belgarum: præferrentur in ſpiculis infantium corpuſcula, & capita tot innocentiſſimorum hominum: oſtenderentur ſimulacra incendiorum, dipopulationum, vaſtationum, atrociſsimarum cædium & occiſionum; Currus verò Triumphalis ageretur per cadavera noſtrorum Ordinum, ac Patrum Patriæ? Deinde ſequerentur hunc inſignem Imperatorem, tot millia lictorum, carnificum, tortorum, ſicatiorum, cum ſtrictis gladijs, virgis, funibus, fuſtibus, vinculis, & tormentis. His ergo tot iniurijs & calamitatibus provocati omnium Provinciarum Ordines, ea, qua dixi, animi fortitudine, & conſenſu decreverant profundere & vitam, & facultates, poſſeſsioneſque omnes, pro vindicanda ſalute libertateque communi Belgarum: Tametſi,

metſi, ut ſapientem & bonum quemque civem ſemper decet, initia belli civilis invitum ſuſcipere, extrema non lubenter perſequi; ità illi ægrè admodum, & coactè arma ſumpſerunt: quippe qui videbant nullam aliam viam ſupereſſe, ad effugiendam ignominioſiſſimam mortem, ſervitutemque deteſtabilem Hiſpanorum; Non litteris, non precibus, non legationibus ſuis: Non tuis, Imperator, Non veſtris, potentiſſimi & ſereniſſimi Principes, intercesſionibus ullum locum dari, tantum ſola arma reliqua eſſe, quibus à ſuis cervicibus poſſent ſervile jugum deijcere. Vt ſi cui igitur naviganti, quem prædones inſequuntur, quis dixerit, eijce te de navi, prȩſto eſt qui excipiat vel Delphinus, ut Arionem Methymnæum: vel equi illi Neptunij, qui aliquando per undas currus ſuſpenſos rapuiſſe dicuntur, excipient te, & quo velis perferent, omnem omittat timorem: Sic urgentibus tot aſperis & infinitis malis, Ordines Deo freti confugiunt ad arma, in ijſq. ponunt ſolam ſpem recuperandȩ libertatis: quam ſtatim ab initio augere & excitare cæpit, ſummum illud & cæleſte Numen, quùm & Brilam cepiſſent & Vliſsingam, aliaque Belgij propugnacula, & præclara cum animi magni virtute rem geſsiſſent, ut jam ſedatiore niſu Hiſpani progredi in illo Tyrannidis ſuæ ſtadio inciperent; atque adeò ſubornarent nonnullos, qui à ſe Belgis pacem promitterent, ſi eam ipſi vellent ſupplices à Rege depoſcere. Ità noſtri, quòd labefactari Patriam bello nefario viderent, concordiæ & compoſitionis auctores eſſe non diſtiterunt. Vtinam verò illa Ordinum de pace conſilia nunquam cogitata fuiſſent, ſed eorum de perpetuo potius bello Hiſpanis inferendo animi omnium conſen-

conſenſiſſent! Reſpublica ſtaret, hoſtis jam ſuis flagitijs, fraude, infamia concidiſſet: Tamen, quum adhuc ſupereſſent in animis noſtrorum hominum nonnulli igniculi, ſui in Regem, in Principem ſuæ Reipubl. adfectus & benevolentiæ, ipſi ſumma cum modeſtia, & humanitate poſtularunt ęquiſſimas pacis condiciones, quas ſe perpetuò ſervaturos addixerant Hiſpani: ſed id falſa ſimulataque fide receperant, ut videlicet tantùm à labore, & onere militari riſpirarent, poſteaque majore vi arma exercerent. Nam eodem anno iterùm totius Belgij percurſatio à crudeliſſimo hoſte ſecuta, in oppida miſera militum reductio, in urbibus auri, argenti, bonorumq. omnium ab optimis civibus direptio: Antvverpia verò tota, ita miſerè crudeliterque vaſtatur, diripitur, ut hujus unius cladis, & cędis hiſtoria in noſtris annalibus, juſto libro deſcribatur: Leida ſecundùm obſeſſa maximo cum periculo & noxa fortiſſimorum civium: Tentatum deinde Trajectum, urbs ad Rhenum vaſta & potens, conſimili, ac pari crudelitate, qua paulò antè Antvverpia. Itaque gens noſtra, quæ cum magno pręteritarum calamitatum dolore pręſentem conjungebat, crudelem dominatum diutius ferre noluit, redijtq. ad primam belli virtutem: recepit aliquot oppida, & ſignum omnibus oſtendit ad benè de Repu. ſperandum: Sed Hiſpani ſecundò fraudulentam manum inijciunt huic ſpei noſtræ, rurſuſq. Belgis pacē offerunt: In quam eos facilè inducunt, quùm jam dudum optimus quiſque deteſtaretur hujus belli clades, atque moleſtias, & priſtinę quietis recordatione haud difficilè moveretur ad ejuſmodi pacis conſilia, quæ omni ſimulatione, & dolo carere crederentur:

tur: Vt enim quiſque eſt vir optimus, ita difficilè alios eſſe improbos ſuſpicatur. Ergò Maximiliani ſecundi Imperatoris interceſsione Bredæ ſtatuitur nova pax, cujus Hiſpanis idem fuit initium, idemq. finis: Illi enim interea bellum reſtaurabant, & deſignabant oculis ad cædem, unumquemque noſtrûm: atq. hoc ipſo anno bello inuadunt urbes Buranum, Lerodamum, Oudevvatram, obſident Zirxzæam, redeunt denique ad vaſtationes & incendia agrorum, ad ſupplicia atrociſsima civium. Hæc autem omnia aliaque multa evenerunt regente & adminiſtrante Rempublicam REQVISENIO, quem, revocato ex his Provincijs Albano, Rex peridoneum dignumque judicaverat, ut & imperio illius, & rebus, quas paullò antè enarravi, ab illo geſtis meritò ſuccederet: Tametſi in primos hujus Præfecti conatus & ſtudia, per varias Tyrannidis Hiſpanicæ artes quaſi quadrigis acta, tranſverſa incurrerit miſera & inopinata mors: Vt quę iccircò per hunc Rex Hiſpaniæ perficere non poterat, ea novis & indignis fraudibus, inſidijsque Hieronymi à Rhoda poſteà experiretur, Qui ſtatim à morte Requiſenij, à Rege Ordinum conſilio eſt adhibitus, ut unanimi cum ipſis conſpiratione gereret Rempubl. & caſtigaret, compeſceretque graviſsimos tumultus ſeditioneſq. Hiſpanorum militum, qui Aloſtum, Trajectum ad Moſam, Antvverpiam, reliquaſque urbes iſtis inauditis cædibus, incendijs, ac depopulationibus vaſtaverant, Et quidem eò fuerat redacta res, vt populatores illi hoc nomine tanquam ſeditioſi, & hoſtes ſtatim proclamati & proſcripti ſint: Sed haud multò poſt Hieronymus à Rhoda Hiſpanicis fraudibus caput ſeditioſorum factus, utitur ſigillo

gillo

gillo Regio, ſeſeque, ſpretis Ordinibus, Gubernatoris loco palàm haberi cupit. Hac perfidia magnoperè commoti & offenſi Ordines, ſeſe Principi Orangio, & Hollandis, Zelandiſque unanimes jungunt, Hiſpanos omnes ſolo Belgico eijciendos decernunt, ijſque bello atque armis perpetuò, fortiterque reſiſtendum eſſe: Nec interea ſuum in Regem officium negligunt, imo verò ſæpius, & obnixè illum precantur, uti Hiſpanos populatores evocet è Belgio, puniat ob hujuſmodi crudelitatem & inſolentiam, qua maximas præcipuaſque urbes Belgij adflixerant. Quid fit? Rex Hieronymum collaudat, gratam ſibi fuiſſe operam ipſius teſtatur; promittit autem illi ceteriſque Hiſpanis honores, præmiaque digna factis, Ex quibus certò conſtare potuit, hæc omnia Regis primùm conſilio & conſenſu inſtituta, geſtaque fuiſſe. Igitur quùm nihil Rex hac via effici; à Belgis verò etiam fraudes ſuas intelligi, ſerioque bellum adornari videret, aliam viam ineundam ratus, pro pelle leonina vulpinam induit; Pacem proponit: Accipiunt eam Ordines bona fide, neque cogitant alium latere anguem Hiſpanicæ perfidiæ in iſta herba: Nam hæc pax ſolennis habebatur, tantoque jurejurando Principis Ioannis Auſtriaci poſtea ſupervenientis confirmata, & tanta prudentia noſtrorum Ordinum determinata fuit, ut tum denique liberati per viros fortiſſimos, omnes viderentur, & jam omnem civilis belli luctum quiſque abſtergeret. Hęc fuit pax illa pactioque Gandavenſis, de qua nunc pauca dicam, dum IOANNIS AVSTRIACI, quem Rex ad Belgij præfecturã id temporis ex Hiſpania ablegaverat, facta recenſebo, voſque rogabo, Sereniſſimi Principes, uti me

deinceps loquentem benevolis animis audire pergatis, & cognoſcere penitus, quapropter à noſtris hanc pacem violatam eſſe Hiſpani falsò criminentur, quod ego graviſſimum crimem eſſe judico. Nam quùm præ ceteris hujus Pacis legibus, hęc una maximi ponderis eſſet & momenti, ut Auſtriacus non admitteret ad conſilia ſua Hiſpanos vel exteros, & quorum operâ conſtabat Provincias perveniſſe in extrema exitia, ille contrà tales vocavit ad ſe, ac recepit in aulam, in conclavia ſua. Nam præter Baptiſtam Taxim, inſignem ſpeculatorem noſtrarũ rerum, qui, quùm paullò antè Duci Albano fuiſſet à ſecretis, ſtatim arcanis conſilijs Auſtriaci non admotus tantùm, ſed etiam præfectus eſt, Et prętet Octavium Gonzagam, hominem Italum; etiam inſuper Eſcovedum adſcivit, callidum illud fraudium Hiſpanicarum ingenium: Sed & Belgas aliquot his adiunxit; eos nimirùm, qui aliqua ex parte autores & fautores fuerant tantarum calamitatum, inviſos Patriæ ſuæ, & bonis omnibus; Barlemontium, Meganum, Hiergium, Flojonum, Hautepennum, Aſſonvillium, aliaſque Patriæ peſtes, quæ iſtam legem à Lentulo, Catilina, Caſſioque conſtitutã, ſuis ſentẽtijs, factiſq. probaverant & cõfirmaverant, uti omnes qui ſalva Rep. ſalvi eſſe vellent, in hoſtium numero haberentur. Iſtorum igitur opera & conſilio ſtatim initio hujus pacis, Gandavum ipſum diripuiſſent Hiſpani, niſi eos prohibuiſſent ſalutaria Ordinũ noſtrorum conſilia & auxilia. Auſtriacus verò haud diu continuit odia ſua in Belgas; & inimicitias, quin ſacramentũ illud ſanctiſſimum facilè deponeret ex animo, quo ad ſacra Evangelia, coràm Epiſcopo Buſcoducenſi, & Nuncio Pontificis receperat, acturum ſe

cum

cum militibus omnibus, qui quatuordecim millium numero in Provincijs hærebant, de ſtipẽdio, quod illis debebatur, ut deinde omnes dimitterentur, quemadmodũ erat in pactis & cõdicionibus conſtitutæ pacis: Ille enim nova & majora militibus promittit à Rege ſtipendia, honores, præmia, & ſceleratiſſima conſilia agitat cum Frunſbergio, & Fuggero ducibus Germanorum militum, quæ partim ad exitum poſteà perduxit, partim à noſtris impeditus exequi non potuit. Sed quò facilius hęc omnia perſpicere poſſitis, rem geſtam vobis paullò preſſius explicabo: Nam in his duabus potiſſimum condicionibus; In obſervatione Romanæ Religionis, & legitima juſtaq. Regi obedientia præſtanda, verſabatur omnis pacis compoſitio: Quæ quidem quùm Ordines ſe præſtituros ſanctè jurarent, id ſimul etiam conceſſum illis fuit; ut quæ primo ſtatim initio rerũ mutari in Repu. & reduci ad has pacis compoſitiones minus poſſent, ea exactius fierent, & perficerentur proximis Ordinum Comitijs. Auſtriacus verò, cujus animus, per malas & tectas artes violandæ pacis deſiderio, gerendique belli cupiditate flagrabat, neglectis iſtis condicionibus & promiſſis, ſtatim redit ad eas querelas, quas tanquàm velũ aliquod Philippus & ſuperiores Præfecti omnes ſuis in Rempubl. ſceleribus prætenderant, de neglecta Religione Romana ab Hollandis & Zelandis, deque prætermiſsis hoc modo Regijs mandatis: Hanc ille incudem diem noctemque tundere, compellare, & fatigare Ordines, poſtulare ut omnes unà ſecum civila arma ſumant contra Hollandiam, Zelandiam, & Principem Orangium, Prępectum harum Provinciarum, & eximium iniqui dominatus Hispanici

panici depulſorem: cujus in Remp. univerſam magna exſtabant beneficia: Hoc enim conſilio Auſtriacus duo magna ſuis inſtitutis commoda, atque uſus ſpectabat? Vt & Provinciç per inteſtina bella exhaurirentur bonis & facultatibus, & eas ipſe poſtea proprio bello attritas, commodè omnes opprimeret. Quùm igitur ad iſtas querelas, tanquã ad ſaxa quadã tempeſtate delatus, perpetuò adhæreſceret, Ordines reſpondent, præſtare, & eſſe ex uſu Reipubl. ut res per amicas conventiones in Comitijs tranſigatur, & mutetur quicquid ſit de quo queratur Auſtriacus. Quod ipſum ſi perſuaſiſſent, in has miſerias civilis belli nunquã incidisſemus: Quid enim magis contra Remp. eſt, & contra omnem naturam humanam, quàm quæ lites ratione & jure decidi queant, eas armis & bello decernere? Archidamus non Chriſtianæ quidem, ſed longè prudentiſſimæ gravisſimæque gentis Rex, adfirmabat nefas eſſe in eum arma ſumere, qui paratus eſſet jure cauſſam agere: Et Romani non ſtatim ad arma convolabant, ſi quę iniuria aut vis illata ijs fuiſſet, ſed primum mittebant *Clarigatum*, id eſt, res raptas clarè repetitum. Sed quam ego nuper vidi, quam obſervavi utiliſſimam & ſumma cum prudentia conſtitutam conſuetudinẽ Venetorum? Enimuerò illi ne privatos quidẽ feliciſſimę ſuę Reip. nobiles patiuntur de minimis iniurijs inter ſe contendere, aut odia & inimicitias fovere, ſed eos in ſenatũ ſuum vocant, precibus, monitis rogant, hortãtur, uti ſe omnes Sancti Marci (quod illi ſuæ Reip. nomen indiderunt) filios eſſe meminerint, fratres & cives tantæ libertatis & felicisſimi imperij: indignum eſſe ijs alere privatas ſimultates & diſsidia, quæ poſtea in publica converti

queant,

queant, ſummo cum periculo Reipu. Quæ profectò conſuetudo in publicis potiſsimùm negotijs valere, atque in omni benè conſtituta Repub. locũ obtinere debebat: Ita enim non videremus urbes urbibus unius ſæpè provinciæ vel Reipub. nobiles nobilibus ultrò citròque bella, clades, everſiones, incendia minari, vimque inferre. Quarè, ut ad id, undè digreſsi ſumus, revertamur, quùm duo ſint genera decertandi, Vnum per diſceptationem, Alterum per vim: quùmque illud proprium ſit hominis, alterum belluarũ: & omnino fugiendũ ſit poſterius, ſi uti liceat ſuperiore? Ordines ſanè bono & ſaluberrimo conſilio, tantas quæſtiones ratione potius & colloquijs tractari, quàm bello & civili ſanguine augeri maluiſſe ſentiendum eſt: Ille contrà ſtatim publica voce queritur de omnium Ordinum globo, rebelles omnes proclamat: & jam non amplius ex inſidijs, ſed apertè & palàm elaborat, agitatque cum Germanis militibus conſilia Reipub. perniciociſsima, quę jam dudùm occultata, tùm demùm apertius tractare cæpit, quemadmodum res ea omnis poſtea Ordinibus conſtitit ex pluribus litteris, quæ tabellarijs excuſſæ fuerant: Pleraque autem quotidiè oculis perſpiciebant; Primùm quum univerſam aulam familiamque, & ſocios conſiliorum transferre in Montem Hannoniæ urbem validiſsimam & ſuis coniurationibus opportunam, eamque urbem firmare præſidijs militum voluit. Prætereà quum fraudibus occupare caſtrũ Antvverpienſe adeoque invadere auſus eſt Namurcum & Carolomontium urbes munitiſsimas, eaſque munire vigilijs ſuorum militum: & quùm poſtea tentavit ex inſidijs urbem Bruxellenſem capere. Vti jam multis illius & fir-

miſsimis præſidijs obſeſſæ & oppreſſæ præcipuæ civitates eſſent,& jam commovere ſe omnino contra Remp. inciperet,aliaque permulta fierent ejus ſuaſu & conſilio, qui Sacramenti ſui ratione auctor eſſe debebat, vt milites ex omni parte arma ponerent, & ex Provincijs ſubitò diſcederent: Quæ quùm Ordines manifeſté cernerent, judicarentque illud tendere in perniciem Reip. manendum ſibi ſtatuebant quaſi in vigilia quadam ſenatoria,nec à Repub. deijciebant oculos ex eo tempore,quo primùm ille omnia agere inſtituit. Itaque ſummo cum obſequio & modeſtia, nulla adhuc animi perturbatione cõmoti mittebant Marollæum & Bruſum ad Auſtriacum,cum hac Legatione,vt ſatisfactionẽ illorum,innocentiamq. proponerent, illoſq. expurgarent ab omni ſuſpicione, quam malitioſè ab ipſo ſimulari certò ſciebant: vt præterea iterarent fidem datam illi per Pactiones Gandavenſes:Promitterent,Ordines eſſe diligẽtiſsimè inquiſituros & rigidè animadverſuros in iſtos ſicarios & conjuratores, quos in vitam ſuam conſpiraſſe, ſeque ob id Namurcum conceſsiſſe dicebat: offerrent illi præter eos ſatellites,quos habebat ad tutelã corporis, alios trecentos lectiſsimos gravis armaturæ milites; eoſdemque omnes Belgas,quę res nemini ante illũ pręfecto obtigerat: Verùm nihil actum hiſce ſupplicationibus,nihil modeſtia, nihilque rationibus effectum eſt; Imò verò non tenebat iſtam perditam audaciam Auſtriacus,quin in hac legatione liberrimè ſignificaret Marollæo,& jactaret ſe jam certò ſibi polliceri urbem Antvverpienſem, nec dubitare quin ſit ea ad ſuum arbitrium & imperium reducta redactaque: Militem & pecunias non deeſſe ſibi,parata ſe habere omnia ad

nia ad bellum gerendum, & conciliandam ſibi majorem autoritatẽ, imperiumque, quàm ſibi ab Ordinibus pactione Gandavenſi conceſſum addictumque fuiſſet: Placere etiam ſibi ut Legatus hæc omnia Ordinibus renunciaret, nihilque eos cælaret, quod ad hoc ſuum conſilium voluntatemque pertinere intellexiſſet. Res certa eſt, & jam olim nota, nullis ut teſtibus in hac re opus ſit. Etſi verò miſerum eſt id negare non poſse, quod ſit turpiſsimum confiteri, tamen ne ipſos quidẽ Hiſpanos (impudentes aliàs plus quam credi poſsit) hoc unquam negaturos puto. Scripſerat quoque ad Trolongium, alioſque conſcios & ſocios ſuarum fraudium & inſidiarum, ſe bona civium Antvverpienſium quaſi Cimbricam prædam dono & rapinæ militibus dare: Iamque milites tanquam infenſiſsimi hoſtes, diu noctuque vagabantur per urbem, exigebant civibus quæcunque vellent: plerique autem honeſtiores cives abire ex urbe & exulare incipiebant, & ipſa adeò mercatorũ navigatio conquieſcere. Hęc omnia quanquã magna & manifeſta eſsent hoſtilis animi indicia: tamẽ moderatè ferebantur ab Ordinibus, & profectò pertuliſsent, niſi adhuc clarius & plenius conſtitiſset, quàm exitioſa quàmque calamitoſa facinora moliretur Auſtriacus. Vt enim is, qui primo adſpectu inanimum quiddam ſenſuque vacuum ſe putat cernere, poſt autem ſignis certioribus quale ſit id, de quo dubitaverat, incipit ſuſpicari; Sic Ordines ex ijs omnibus quæ viderant, intelligebant facilè Principem fovere animo & conſilijs aliquod odium Reipubl: pernicioſum: ſed quale illud eſset, & quatenus profundere illud conſtituiſset, poſteà ex litteris illius aliorumque apertè judicarunt. Nam

in Vaſconia fuerant excuſſæ tabellarijs complures epiſtolę: Duæ videlicet ipſius Auſtriaci Principis ad Regẽ: una ejuſdem ad Antonium Perets caput ſuorũ conſiliorum: quinque prętereа Eſcovedi ad Regem, Ex quibus Ordines certò cognoſcere poterant monſtra ali, tectaque agitari conſilia: miſceri magna diſsidia in Belgio inter civitates, interq. nobiles, quaque occaſione id fieret, & quantum id conferret Tyrannidi & Inquiſitioni ex decreto Hiſpanico introducendis ſtabiliendiſq. ſeriò poſtulari à Rege militem, arma & omnem belli apparatum. Agnoſcite, Illuſtres Principes, tecta illius hominis conſilia, audite verba, quibus in litteris ijs, quas pallò antè interceptas dixi, ad Regem uſus eſt; *Quandoquidem hoc corpus ita malè adfectum eſt, ut aliter curari nequeat, quàm ſectione eorum membrorum, quæ male ſe habent, videndum omnino eſt, uti hac occaſione oblata utaris.* Adiungebat autẽ Eſcovedum reliqua fuſius, tanquã bonum ſuæ mentis interpretem ſcribere, quæ ipſe nolebat indicare: Is audaciæ & proditionis ſatelles atque miniſter erat, cui Eſcovedi nomẽ à natura & moribus datum fuiſſe arbitror, quod fraudibus miſeros Belgas ineſcaret: is hęc ſcribebat ad Regem, quæ illum Auſtriacus ſcribere voluerat; Fieri omnino non poſſe, uti ulla ratione & modo Belgę ſe ſubmitterent meræ abſolutæque obedientiæ, & voluntati Regis, niſi primùm igne & ſanguine coacti fractique eſſent, atque ideò militibus & armis opus eſſe, remque bello conficiendam: Tùm verò tanquã bonus quidam Tyrannidis Hiſpanicæ architectus ſignificabat, non eſſe perpetuò adhibendã eam ſeveritatẽ & crudelitatẽ, qua Albanus & Requiſenius abuſi fuerant: ſed majore cum dolo & ſimulatione circumveniendos Belgas
eſſe.

eſſe. Nam ut in navigando tempeſtati obſequi artis eſt, etiam ſi portum tenere nequeas: quùm verò id poſsis mutata velificatione aſſequi, ſtultum eſt eum tenere cum periculo curſum, quem cæperis, potius quàm eo commutato, quò velis tandem pervenire: Sic ille exiſtimabat remittendum eſſe aliquid à primo Hiſpanorum furore atque rabie, ſimulata fide & promiſsis agendũ eſſe: ita fore vti Princeps Ioannes rem feliciſsimè gereret, qui incredibili eſſet temperantia, animoque inter ambitionem ſævitiamque moderato: Suadebat autem ſuo & Principis ſui conſilio, ut primùm Anglię regnum bello occuparetur, quo fieret uti Provinciæ Belgarum nullo negotio ſuperarentur. Præterea quas Auſtriacus litteras dederat ad Antonium Perets ſingularem amicum ſuum, ijs ſcribebat ſe eo animo & ingenio à natura comparatum eſſe, ut quietus in otio vivere, & jura pacis tractare nequiret: nec verò etiã ferre ſuum illud ingenium poſſe, ut ſe legibus & privilegijs Belgarum totum ſubmitteret, velle potius ſe armis Regi parare merum aliquod, & omnibus numeris abſolutum in Belgas imperium. Quod ſi igitur nondum ſatis cernitis, Principem Auſtriacum violaſſe primùm hanc pacem Gandavenſem, quùm res ipſa tot tàm claris argumentis ſigniſque luceat, recordamini, per Deum immortalem, qui fuerint illius ſermones, quos ad Ordinum noſtrorum legatos habuit in Marca Faminæ urbe. Quùm diceret ſe ſervaturum hujus pacis condiciones, quoad illum inti fœderis pœniteret; hoc eſt, donec Ordines illius blanditijs, & ſimulata fictaque lenitate conſopitos aliquando conficeret, & cum illis opprimeret univerſam Rempub. Nam mortuo po-

ſtea Auſtriaco Rex Philippus id nobis certò eventurum fuiſſe apertè oſtendebat, tum, quum per Dominum Sellęum Mechliniæ Ordinibus ſignificari & annunciari juſserat, ſe velle infringere has pacis leges, nolle ſe ijs longius teneri. Quam verò ob cauſsam? ob Romanam Religionem neglectam? Atqui nunquā illa majore ſtudio, diligentiaque culta fuerat, nunquam major noſtrorum hominum zelus, ardor, contentio: jam recepti erant Eccleſiarum antiſtites: jam ſcholæ collegiaque partim inſtituta, partim renovata atque aucta: nihil denique prætermittebatur, quod faceret ad obſervationem rituum & ceremoniarum Eccleſiæ Romanæ, adeò ut cum Italia, & cum ipſa Religionis illius primaria ſede, & velut metropoli, Roma, Belgium noſtrum tum poſſet contendere: Quod ne ipſum quidē qui à Papali latere ad nos miſſus fuerat, Nuncius diffiteri potuit: ſi quidem is ad Pontificem de hac re ſcribens, Mirari ſe, ajebat, & vehementiſſimè lætari, tanta cum cura & pietate, Romanæ Religionis præcepta officiaque à Belgis celebrari. Quis autem fuerit animus, quæ voluntas, quod ſtudiū noſtrorum Ordinum, ac Belgarum omnium in Regem, non eſt quod oſtendamus, non eſt quod probemus eos nihil quicquam maluiſſe, quàm Regijs mandatis ſatisfacere, hisque morem gerere. Teſtantur id trophæa, arcus triumphales, pulcherrimique apparatus, facti & adornati in Principis Ioannis honorē & adventum: Qua verò congratulatione omnium nobilium, quo applauſu totius populi, quibus convivijs atque epulis publicis exceptus ſit ille, & quantam denique lætitiam populus Belgicus ad hujus pacis conſtitutionem totis theatris intulerit, omnes adhuc exteræ na-
tiones

tiones commemorant, mirantur, obſtupeſcunt, tanquam Belgæ in hoc Præfecto initium benè conſtitutæ Reipubl. inveniſſent. Et quùm tu te introſpicis, Iane Princeps, in conſcientiam tuã ipſe, negare non potes, Belgas præſtitiſſe eas condiciones pacis, quas præſtare debebant, nunquam detrectaſſe imperia Regis, dummodò illa filius quàm Manliana non eſſent, nec æquitati, legibus ac privilegijs ſuis plurimùm derogarent. Sed ut rem unam proferam, quæ omnium admirationem ſuperat, & quæ huic diſputationi noſtræ, tanquàm operi faſtigium imponet; Fateri ſanè debes, Ordines in ſe recepiſſe, ut Hollandos Zelandoſque bello, & vi cogerent ad præſtanda ea, quæ tu requirebas, & ſtatuebas fundamenta tuæ accuſationis & querelæ, ſi primùm juris via ratione, & colloquijs eos inducere in hanc ſententiam non poſſent? Quæ tu omnia ſpernebas, & abijciebas, ut hoc velum, hic ſolus prætextus tuis falſiſſimis accuſationibus maneret, & hæc cauſſa probabilis videretur tuarum coniurationum, quæ tamen nulla erat, neque eſſe potuit: quandoquidem inter omnes, non Belgas modo, ſed quoſcunque exteros homines conſtat, qui tum ipſi rem omnem, uti geſta eſt viderunt, vel poſtea auditione acceperunt; Hollandos, Zelandoſque omni officio & obſequio ſemper Regis imperia, tanquàm oracula quædam ſuſcepiſſe & peregiſſe: Nunquàm verò defuiſſe fidei ſuæ atque obedientiæ, quam naturæ legibus debebant ſuis Principibus. Equidem hoc certè fateor, quod immortalibus, & maximis illorum laudibus voveo, dico, conſecro, Hollandos & Zelandos, primos autores reliquis Provincijs fuiſſe aſſerendæ publicæ libertatis: Cupio enim vt

aliquandò ab illius improbi hominis ſceleribus ad veſtrã, viri prudentiſſimi, Ordines duarum Provinciarum fortiſſimi, virtutem omnis mea convertatur oratio; Hanc ego ſilentio præteream? hanc cælem, quam quiſque ſolet crebris ſuis ſermonibus, & maximis veſtris laudibus uſurpare? Vos ſemper & conſtanti voluntate intolerabilem, & crudeliſſimam Inquiſitionis ſervitutem recuſaſſe: In qua ſi juſſa, ſi autoritatem, ſi imperium Regis conſtitutem fuiſſe dicunt, atque huic vos cedere, vos obtemperare noluiſſe adfirmant. Et ſanè quod ſumma cum laude veſtra fateamini, vos hanc cauſſam præbuiſſe accuſationibus Auſtriaci, hujus culpæ vos reos eſſe, quùmquavis alia careatis, Eſt quod gloriemini, vos ſumma cum prudentia & conſilio vobis caviſſe, ne unquàm his, vel quibuscumque alijs Hispanicis fraudibus, perfidia, inſidijs vobis imponeretur: Vos itaque primùm ſummâ conſtantiâ, & animi magnitudine exarſiſſe ad liberandam duriſſima Tyrannide Rempubl. Vos reliquis Provincijs omnibus facem libertatis veſtræ prætuliſſe: diuturno hoc bello confici, mori, quidvis pati maluiſſe, quàm leges, jura, privilegia veſtra deſerere; Quod ut ita deinceps ac ſemper feliciterque faciatis, Deum, cujus ſolius ductu & beneficio tam prçclara geritis, obnixè rogo atque obteſtor. Nunc redeo ad id unde deflexi, & veſtro Chriſtiani Principes, judicio, arbitrioque offero & trado quæcumq; de rebus geſtis Auſtriaci in mediũ protuli, vos hæc cognoſcite, judicate, loquimini quid videatur. Quum nihil ſit ab univerſis Ordinibus prætermiſſum, quod ut facerent, lege & pacto receperant: Hic verò Auſtriacus ex denis partibus noſtrarum pactionum, quibus ille omni-

bus

bus ſatisfacere debebat, ne unam quidem exactè præſtiterit, videtis quanta cum æquitate partes iſtas ſuſceperimus, ſuſceptaſq. egerimus: Quùm enim cernerent Ordines, ſibi ſublatam eſſe omnem ſpem ac fidem de dimittendis tot Germanorum militum copijs: eos ipſos in urbibus, in Provinciarum faucibus collocatos eſſe: tenere Namurci & Carolomontij urbes caſtraque munitiſſima, uti Auſtriacus per ea maximum, quem litteris à Rege poſtulaverat, exercitum in Belgium reciperet: Viderent præterea militum omnium odia in ſe converſa, eoſque ſummo deſiderio inhiare deprædationibus maximarum urbium, expectare modò exiguum aliquod ſignum à Principe, quo dato illi ſtatim erumperent, ſævirent in vitam, & bona facultateſq. Belgarum; Ipſum verò Auſtriacum, alioſque nefarios homines, Patriæ noſtræ excidium palàm minitari: conſciorũ indicijs, manu, voce, litteris ipſis convictos, ſe urbes inflãmare, nobiliſſimum, & optimum quemque civem trucidare, vaſtare Belgium, delere Rempubl. conſenſiſſe; Quis eſſet qui ad ſalutem communem defendendã non excitaretur? quis eſſet qui dubitaret optimo conſilio inſidias Auſtriaci antevertere? quis tam inconſideratus & excors ſuam ipſius vitam noluiſset armis & bello defendere, Quandoquidem vim vi à corpore, à vita ſua ut propulſarent, quacumque ope poſsent, & ratio doctis, & neceſſitas Barbaris, & mos gentibus, & feris natura ipſa præſcripſit. Vos, magni & boni Principes, qui jura veſtrorum Regnorum ſalva ſana habetis, hoc facile cognoſcitis, hoc ſcitis ità oportere: Quid autem dico vos hæc ſcire? ſciunt omnes Hiſpani, noſtri hoſtes ipſi ingenuè fatentur, & ſuo exemplo factiſque

que oſtendúnt id juris fuiſſe & eſſe. Nam quùm Henricus Caſtellanus, homo nothus, abauus hujus Philippi Regis, ejecerit è Regno Petrum, fratrem ſuum legitimum & hæredem, quod is Tyrannidi operam dare, quod præter leges & jura Regnum ſuum procurare videretur, Quumque idẽ Philippus Rex quibus condicionibus Hiſpaniæ, ijſdem quoque Belgij imperio ſucceſſerit, vt leges nimirum & jura ſervaret, ſanctèque coleret, Cur non, ut Hiſpani Petrũ, ita nos Philippum iniuſto & iniquo imperio ſubditos ſuos prementem, armis repellere & eijcere è noſtris provincijs perpetuò poſſimus?

Sed vereor, Principes, ne nimium veſtra patiẽtia abutar, & longius, quàm ut plura adiũgere debeã, oratio progreſſa eſſe videatur: Tamen hoc etiã mihi concedatis oro, uti quę poſt Ioannis Principis Auſtriaci imperium Rex Philippus fictæ pacis fraudibus conatus eſt efficere, ea nunc paucis etiã perſequar, ut quare nulla nobis pax habẽda ſit amplius, bellum autem perpetuum cum Philippo gerendũ ſit, perſpiciatis. Sunt equidẽ nomina pacis dulcia, & ipſa res eſt ſalutaris: Sed inter pacem & ſervitutẽ illam ficta pace obtectã multùm profectò intereſt. Pax eſt tranquilla libertas: Servitus illa, vel quicunque eſt illius metus, malorũ omnium ſupremum. Talis fuit illa in quã poſtea Colonię inducti ſeductiq. Belgæ fuerunt, quùm Ordines per Legatos ſuos, & litteras iterum vos veſtroſque majores, omnes Chriſtianos Europę Principes rogaſsẽt, uti veſtra auctoritate & hortatu pacem illam firmaretis, & caveretis, ne Philippus nova inſidiarùm ratione eã falleret: uti ſanè malitioſè eam fefellit. Nam non trahebant hoc tempore moram Hiſpani, quin

ſtatim

ſtatim Hannoniam & Arteſiam Provincias inducerent ad nova diſſidia, & defectionem à reliquis Provincijs, quibus illi hactenus pro libitu imperitarunt: Trajectum deinde ad Moſam armis & vi expugnarunt: aliaſque præterea urbes & Provincias partim vi, partim ampliſſimis promiſſis ad deditionem traducere conati ſunt. Donec tandem Vlysſæum illud ingenium ALEXANDRI FARNESI Ducis Parmenſis ex Italia prodiret; qui tanquam verſutus quidam auceps omnes urbes Flandriæ & Brabantiæ ſuavisſimo ſuæ lenitatis & promiſſionum cantu irretiret. De quo Principe quùm multa mihi dicenda eſſent, hoc unum non ſilebo; Quod, quanquam ille magna & præclara in rem Philippi geſſiſſet toto ſuæ Præfecturæ tempore, tamen ambitus ſuſpicionem effugere non potuerit; eò quod magna lenitate & comitate in ſe convertiſſe omnium Belgarum animos, perſpexiſſe autem & odio habuiſſe tantam Hiſpanorũ malitiã viſus eſſet: Quin adeò ob hanc cauſsam poſtea Philippus illi fungos iſtos præbuit edendos, quos Agrippina Claudio Cæſari probaverat, ut eorundẽ virtute & efficacia in numerum Deorum ſe referri pateretur. Sed quæ tandem illa pax fuit, quæ velut novum aliquod aſtrũ ex iſto Hiſpanicarum fraudium cælo nobis adfulſit, hortante nos ad eam Duce illo Parmenſe, quùm jam immanis hoſtis ſupra caput eſset, & inaudita illa claſſis Hiſpanica totum Oceanum compleviſset? Cujus adeò terribilis facies fuit, ut haud ſciam an Xerxes majore cum copia navium, majore cum numero militum atque apparatu Pontum contabulaſse dicatur: quo Philippus ſtatuerat nos veluti ad rumorem pacis attentos, omnes uno impetu proſternere.

Ea tamen

Ea tamen claſſis quùm ſolius Dei potentia, & per miraculum deſiecta eſſet, ſtatim ille per Cęſaris Legatum his Provincijs fæderatis obtulit novas pacis compoſitiones: uti per eas poſſet omnem ſuum exercitum, & vim belli è Belgio in Galliam transferre. Cui Regno quas ille jam à multis annis ſtruxerat inſidias, eæ jam mirum in modum ſuccedere incipiebant: Occiſo enim per parricidium, & nefariũ ſcelus Rege Henrico Tertio ſuo adfine, & turbato per civilia diſſidia univerſi Regni ſtatu, res & occaſio ipſa poſtulabat, uti armis & exercitu deinceps perſequeretur hæc ſua conſilia de ingerendo ſe in florentiſſimum, & maximum Galliæ Regnum: quo devicto ſuperatoque nullo poſtea negotio has Belgij provincias, & reliqua Europę regna ditioneſque ſibi ſubijceret. Quid? de reliquis Reipu. periculis licetne dicere? mihi verò licet, & ſemper licebit dignitatem Patriæ meæ tueri, veritatem profiteri. Vt enim boni oratores ſolent ſervare ſub finem orationis dicendi argumenta quædã efficaciora, & majoris ponderis: & periti imperatores collocare meliores milites in poſtremo ordine aciei: Ita Philippus ſuperiori anno pacem his Provincijs obtulit, eximia quadam fide munitam firmatamque quippe quæ omnia fundamenta poneret in virtute, clementia, ſtudio, probitate Archidvcis Ernesti, ſui conſobrini, qui Prętectus Duci Parmenſi ſuffectus, his Provincijs, non qualem antea difficillimis condicionibus terminatam, ſed quam ipſæ deſiderarent, pacem addicebat: Quùm interea Philippus majores exercitus tranſmittere in Galliã, remittere in Hollandiam ſuos ſicarios, qui Illuſtriſſimum Principem Mauritium, Comitem Naſſovium, & inſignem pa-

ternæ

ternæ virtutis imitatorem, noſtræque libertatis propugnatorem interficerent, tamque indigno & fœdo latrocinio tollerent, quàm quo paullò antè crudeliſſimè, & proditoria ſceleſtaque manu trucidatus fuerat illius parens fortiſsimus, Princeps Orangius, Et denique longè deteriora, longeque ſceleſtiora conſilia decernere hoc tempore in has Propincias Philippus, quàm quę unquam antea excogitare potuit. Nihil temerè dico, Principes, nihil adfirmo, quod non mille teſtes alij adfirmare bona fide queant, quód non litteræ ipſius Philippi atteſtẽtur. Quid ergo? An ullo ſimulatę Pacis prętextu Ordines noſtros à cœptis ſuis, inſtitutiſq. dimoveri poſſe exiſtimat Hiſpaniarũ Rex? An dubitat animos noſtros ita obfirmatos eſſe, ut bello & armis potius, quàm quibuſlibet novis pacis inſidijs locũ dare velimus? An ad ſuum libitũ voluntatemq. patere quotidiè noſtrorũ Ordinum animos exiſtimat? An dubitat adhuc noſtrorum hominum conſilia hac una omniũ voluntate, & conſenſu jam dudum coniuncta connexaque eſſe, ut bello & armis honeſtè pro legibus, pro Patria mori malint, quàm deinceps inſidijs & fraudibus illius turpiter ſuccũbere? Succumbere autem? Immo verò in extremum Tyrannidis malum pervenire, ſervituti intolerabili atq. inhumanæ tradi, & inter venalitios referri? Quin potius ęternum bellũ, perpetuaque arma decreta parataq. ſunt: Nec nobis ulla alia pax propoſita eſt, aut eſſe debet, quã quæ armis & vi conſtitui, firmari & cõſervari poterit. Sed quoniam de Gallia cępimus paullò antè dicere, & cum illius bello noſtrum eſſe quodãmodò cõiunctum oſtendere, pergam his pauca quædã addere, quibus quantas inſidias, fraudes, dolos huic Regno

ſtruxerit Philippus, perſpiciatis. Iam à multo tempore ille (uti ſcitis Principes) elaboravit adnixuſq. eſt,ut omnẽ belli impetum in Galliã converteret,ut per has Gallicarũ diſſenſionum occaſiones tantùm bello,ſuiſq. belli impenſis efficeret,quo magnã ejus partem obtineret,ſi totum occupare difficulter poſſet. Deſtinaverat enim ſibi jam antea magno apparatu claſſis illius ſuperbiſſimę & Galliam ſimul & Angliam,tanquam hoſtilẽ aliquam prædam, quùm nulla tamen in re læſus, nullaque iniuria ad bellum ab optimis Regibus provocatus fuiſſet: Niſi verò hanc cauſsã ſibi ſuffeciſſe arbitratur,quòd hæc florentiſſima Regna,ipſo ita volente & poſtulante,Põtifex ob purioris Religionis cultum proſcripſiſſet,Cujus ſcilicet abolendæ & diſſipandæ cauſſa Philippus velut Cato quidã Major,Cenſoria ſeveritate ſolet animadvertere in omnes univerſi mũdi Principes,omneſq. terrarum populos. Verùm , quod nunc neque prætermittendum,neque relinquendum erat, quod vos omnes non ignoratis, & cujus rei turpitudinẽ nemo ſatis admirari poteſt,Philippus hoc bello Gallico,per Ducẽ Feriæ, alioſque Hiſpanos,apud Gallos coniuratarum partium (quibus ille tanquã belli ſocius auxilia adiunxerat) hoc conſilium ſeriò, & ſummo ſtudio agitavit, vti jus Regni illius,non modò à ſucceſſione Regię ſtirpis,ſed omnium omnino Gallorũ in Hiſpanos derivaret:Hęc certiora ſunt,Principes,quàm illa quę apud Sagrã. Sed quorſum hæc cõmemòro? Quid hoc ad cauſſam meam attinet,quam defendendam ſuſcepi? Vt quãta ſcilicet ſit ambitio crudeliſſimi Tyranni oſtendã, & quantùm non nobis modò,ſed vobis omnibus ab ea cavẽdum ſit,videatis: Vt enim vitis eâ naturâ eſt, ut niſi eã am-

putes

putes & circumcidas, ſe longè latèq. diffundat, & brachijs ſuis, ramiſque quęvis obvia amplectatur & circumdet, Sic Philippus, niſi ei unanimes obſiſtatis, totã aliquando Europã hoc cruẽtiſsimo bello devorabit. Nuper ille in Scotia tantùm muneribus, & clandeſtinis inſidijs effecerat, vt aliquot proceres illius Regni recepiſſent viginti millia Hiſpanorum militũ, niſi re patefacta illi ipſi digna proditionibus ſupplicia ſubijſſent. Et quas inſidias, quas proditiones, quę pericula Anglię Reginę & Regno ſæpiſsimè intentarit, nõ eſt quod ego meis verbis exprimi poſſe putẽ. Eſtne aliquid ultrà, quo progredi Tyranni ambitio & violentia poſſit? reperietur. Nã eadem paullò ante machinatus eſt in Electoratum Colonienſem, Diœceſin Argentinensẽ, Iuliæ, Cliviæ, Montis ducatus, & antiquiſſimã Imperij urbẽ Aquiſgranum: Quę omnia ſcriptis litteris, & certiſſimis teſtimonijs inter omnes manifeſtè patent. Et quis neſcit quãtis latebris ſimulationum cęlet ille infenſiſſima odia in potẽtiores Italiæ Principes, quę adflante primo occaſionum vento in magna bellorum incẽdia ſubitò efflagrabunt? Nondum ſatis cernitis, Principes, quantas inſidias Philippus cõparet veſtris feliciſsimis Regnis atq. provincijs, veſtro avito patrimonio? quùm nemo hominũ tàm ſine oculis, tàm ſine mẽte vivat, qui non videat & intelligat ambitionẽ Philippi indies progredi de regno in regnũ, & nova bella de bellis ſerere, nunquã quieſcere: bello, flagitijs & ſceleribus: pace, fraudibus & inſidijs conari unumquẽque veſtrûm deijcere de gradu ſui imperij. Eſt enim inſatiabilis, & immenſa hæc cupiditas, quę nec ſolo nec cęlo capi poſsit: Vt ſi tamquam in Critolai libra omnia Philippi regna, quę longa ſerie ſolet

commemorare in ſuis illis ſuperbiſſimis titulis,ex una parte collocentur:ex altera verò ejuſdẽ ambitio appendatur, vix minimi momenti inſtar illa haberi debeant. Alexander Magnus quùm univerſum mundũ viciſſet,plures deſiderabat:Philippus ipſum cęlum,ſi poſſet,cum Gigãtibus bello adoriretur. Quapropter jam non amplius vos obteſtor, Sereniſſimi Principes, uti cauſſam noſtri belli judicetis,ac probetis veſtro judicio atque ſententia , ſed iterùm atque iterùm vos moneo,ut quantùm conſilijs,quantùmq. viribus conniti poteſtis, tantùm vobis caveatis ab inſidijs, rapinis & ſceleribus Philippi. Athenienſes olim tentãtes partim bello,partim inſidijs & dolis finitima quędã loca, atq. urbes Syracuſam,Lacedęmona,Meſſenã,Catinam,tantum odium immoderati imperij cupiditate cõtraxerant,ut illis tota Gręcia cum Dario potentiſſimo Rege Perſarum,ultrò bellum inferre conſtitueret,& velut ad extinguendum cõmune incendiũ concurreret.Vos verò,Illuſtriſſimi Principes,magis profectò decebat,Philippum jam dudùm veſtra capita,veſtraq. regna omnia quotidie iniquiſſimo bello,& indignis ſceleribus petentẽ,coniunctis viribus à vobis,ſaluteque veſtra repellere : Atque id non tantùm vos decebat, quicumq. jã indè à multo tẽpore ad bella laceſſiti eſtis injurijs & ambitione Philippi:verùm etiã quicumq. cernitis indies illum in vicinorũ veſtrorum ſedes per vim irrumpere,& ad vos lento quodã gradu appropinquare,Vos maturè providere oportebat, ne devictis, redactiſque in hanc ſervitutẽ finitimis veſtris regionibus, Tyrannis vobis aliud agentibus poſteà obrepat. Quùm Philippus Macedo, Alexandri Magni pater à pugna cum Triballis commiſſa

diu

diu diſſimulatum bellum Athenienſibus inferret, Eorum cauſſæ Thebani ſe junxere, metuētes ne victis Athenienſibus, veluti vicinum incendium belli ad ſe tranſiret: Factaq. inter duas paullò antè infeſtiſſimas civitates ſocietate, Legationibus totā Græciam fatigant, cōmunem hoſtem putent cōmunibus viribus ſummovendum: neque enim ceſſaturū Philippum, ſi proſperè prima ſucceſſerint, niſi omnē Græciā domuerit. Olim Romani Carthaginienſium creſcentē potentiam, miſſis auxiliaribus copijs, quæ Mamertinos obſidione liberarent, & Hiſpaniā ab Afrorum ſervitute vindicarent, omnino judicarunt infringendā eſſe: Veneti quantumvis haud temerè & ægerrimè ad bella ſuſcipiēda commoveri ſoleant, tamen nunquam dubitarunt arma ſua inferioribus præſidio mittere, ſi vicinos immoderato ambitionis impetu inter ſe contendere cernerent: Quæ quidem exempla, infinitaq. alia vos docent, quantùm vobis cavere debeatis ab hoc ſupremo Hiſpanicæ ambitionis malo, oſtenduntq. hanc cauſſam æquam, & juſtam eſſe cur huic Tyranno uno conſenſu nobiſcum omnes bellum faciatis. Noſtri enim Ordines ſciunt non tantùm juſtiſsimas eſſe, & ſemper fuiſſe cauſſas ſui belli in Philippum: Sed etiam nunquàm poſſe ab his bellis ſuperſedere, nullam pacē cum Philippo inire, perpetuo bello decertandum eſſe cum hoc Tyranno: Nos ex amicis exemplum capimus quomodo ab hoſtibus cavendum ſit. Nam ſi tanto ſtudio veſtra imperia & regna ambit Philippus, ut illum quotidiè facere videmus, Quid nobis fiet? Nunquam profectò ab armis ille diſcedet, quin ſibi prius penitus ſubegerit univerſum Belgium, Quippe quod valdè opportunum ſit & accommo-

dum ſuis conſilijs, ut ex eo in veſtra imperia & regna ſæpè excurrat, & nova bella quotidiè apparet, atque hinc traducat militē, arma, & omnem belli apparatum, conferatq. in finitima regna veſtra. Quamobrem mavult ille majorem etiam Europæ partē Turcarum deprædationibus adijcere, quàm ab hoc bello abſtinere: Nec voluit ſuperioribus Imperij comitijs, Imperatori militē & auxilia adverſus Turcā addicere, ut hunc Chriſtianum orbē ſuis crudeliſsimis bellis cōmodius divexaret. Hæc dubitatis, Principes, qui vidiſtis ipſi Philippum initio noſtrorū civilium motuum, maluiſſe jacturā facere duorum Regnorum, Tuniſis & Goulettæ, quæ Turcæ Sinam Baſſcha duce tùm recuperabant, quàm hęc bella noſtra aliquantùm intermittere, aut ex his Provincijs militem remittere adverſus communem illum hoſtem Chriſtianis omnibus infenſiſſimum? Et ſcitis quātum militem, arma, quantoſque ſumptus impenderit ac profuderit Philippus ad hujus belli noſtri geſtionem, vt ſi horum omnium rationem ineatis, certò vobis conſtet has impēſas duplò majores eſſe eo pretio, quo univerſæ hæ Belgicæ Provinciæ emi poſſint, quantumvis eæ maximæ ſint, florentiſſimæ atque copioſiſſimæ, Et dubium non ſit, quin maximarum rerum & facultatum jacturam pati Philippus malit, quàm Belgiū ſine bello, ſine armis, ſine militum copijs, paci ac quieti, ſuiſque legibus ſalvā ſanam relinquere. Ille enim ex hoc bello, & ex his Provincijs noſtris prima & maxima fundamenta Monarchiæ ſuæ, ac Tyrannidis adſtruxit: Quippe quùm videret eas accommodatiſſimas hiſce crudeliſsiſimis inſidijs & inſtitutis, leges autē libertatemq. noſtram prorſus ijſdem contrarias, adverſaſque eſſe;

Primum

Primùm has convellere, dilacerare, ac tollere per vim & bella voluit, ne reliquis ſuis ſubditis tantorum regnorum, quæ ille vi & armis ſibi ſubiecerat, vel poſtea ſubiecturus eſſet, ex hac noſtra legum, libertatiſq. defendendæ voluntate & conſenſu, exemplum fortitudinis caperent, libertatiſque ſuæ conſervandæ majorem animum, cupiditatemq. aſſumerent. Quid igitur, Sereniſſimi Principes, judicatis? quid ſtatuitis faciendum fuiſſe noſtris Ordinibus? quid agẽdum fuiſſe viris ſtudioſiſsimis Patriæ, boniq. publici: Qui, ut in Tyrannide atque imperijs malè, & iniquè conſtitutis evenire ſolet, nunquã ad Principum ſuorum voluntatem, nutum, libidineſque tanquam adulatores quidam, aut ſervi circumduci, flecti, aut circumagi conſueverant, qui nunquàm antea leges ſuas, libertatem, Remque publicam ſub eorundem iniqua & iniuſta imperia, tanquàm ſub jugum mitti paſsi fuerant: Sed contrà, qui, tanquam Patres Patriæ, Soſpitatores Libertatis, Legumq. aſſertores, ut in Rebuſpu. temperatè, moderatèq. Principum imperio ordinatis uſuvenire debet, conſilia, voluntatem, & imperia ſuorum Principum ad legum ſuarum, libertatiſque conſervationẽ ſemper diduxerant, atque direxerant. Hiſpanos cenſetis Rempubl. noſtram perdere, & crudeliſsimè vexare; Nos turpiter eandem deſerere, Patriam noſtram, libertatem negligere, leges majorum contemnere debuiſſe? Illos ordinẽ Politicum invertere, & mutare in Tyrannidem, Nos manibus compreſsis ſpectare Patriæ noſtræ funus, triſteſque exequias? Illos lacerare, divellere, &, tanquam rapaciſsimas belluas, devorare corpus Reipub. oportuiſſe, Nos tanquam ſervos, vitam, & bona omnia precariò habere? Quin potius

laudatis,

laudatis, ſummoque honore extollitis hanc voluntatẽ Ordinum, hunc animum conſervandæ Patriæ ſuæ? Quin eos adhortamini, & ſeriò commonetis, vti pergant fortiſsimè defendere vitam, libertatem, quocumque tandem modo poſsint? Quin hæc vobis quotidiè in mente verſantur, quum de bello Belgico ſermo vobis vel cogitatio eſt, quæ hactenus oſtendi, certiſq. rationibus adductis demonſtravi; Ordines noſtros atque univerſos Belgas coopertos miſerijs, adflictos crudelitate Hiſpanorum, extorres Patriâ, ipſam neceſsitatem primùm ſubegiſſe, ut hæc arma contra Philippum ſumerent. Nunc verò etiam reliquas Hiſpanorum fraudes, perfidiam, injurias, quibus poſtea toto hoc belli tempore Belgas adfecerunt, tantas eſſe, tamque immanes, & incredibiles, ut eæ ipſæ ſerio moneant, poſtulẽt, jubeant, Ordines hæc arma conſtanti animo & voluntate retinere, ſervare, nunquàm deponere, & oſtendere ceteris Philippi ſubditis, Siculis, Calabris, Lombardis, Arragonenſibus, Caſtellanis, Indis, Portugallenſibus, Oſtendere autẽ vobis ipſis, Sereniſsimi Principes, factiſq. fortibus demonſtrare, non nobis tantùm, ſed vobis omnibus, atq. univerſo terrarum orbi moriendũ potius eſſe, quàm aſpiciendum vultum hujus Tyranni. Vobiſne adhuc perſuadetis, Principes, Philippum noſtrarum Provinciarum finibus determinaſſe ſuam Tyrannidem? Necdum videtis altiſsimã & pernicioſiſsimã flammam iſtam Hiſpanicæ Tyrannidis, limina, fores, tectaque veſtrorum imperiorum adlambere? Vigilate tandẽ ex iſta quiete, & ſecuritate veſtra: adeſte, advolate ad hoc cõmune incendium reſtinguendum. Quid nos ad pacem cum Philippo ineundam inducere, noſque invitos

invitos trahere veſtris conſilijs,autoritateque cupiris?quos jam dudum ipſos oportebat bello & armis Philippum à veſtris finibus repuliſſe,ſummaque fortitudine oppreſsiſſe: Voſque Potentiſsimi (ut ſingulos appellem) Germaniæ Principes, necdum perſentiſcitis Philippum in Germania veſtra crudele & iniuſtum imperiũ non ambire, ſed jam, ut ita dicam, occupatum tenere?qui his Belgij Provincijs devictis,portus omnes Oceani,& Germanię fluminũ oſtia in ſua poteſtate,voluntateq. habiturus ſit,ut veſtras deinde navigationes,cõmerciaque ſuis vectigalibus & tributis aggravet,vel omnino impediat,quum ſibi adlubebit,quumque vos ſuis imperijs obtẽperare noletis. Hic eſt ille,quem, dum vobis, unius atque alterius Provinciæ ſuæ nomine in Comitijs veſtris, concilijſq. aſsidet,auditis publicè ſententiam dicere,ſuaque conſilia Tyrannidis præferre veſtræ ſaluti & tranquillitati. Hunc vidiſtis Epiſcopos Fringẽſem, Hildeshemenſem vobis deſignare: Principes atque Electores Imperij,Colonienſem,Leodienſem, Magdeburgẽſem creare,perque ambitioſiſſimum Bavariæ ducẽ vobis omnibus inſidiari. Et ut ad vos, Magni Illuſtreſque Poloniæ Proceres,me cõvertam;. An non ita eſt? Philippum id genus hominum,quorũ religione & dolo totum penè mundum perturbat, Ieſuitas maximo numero in Regnum veſtrum introduxiſſe,ut eorundẽ opera,& ſpecioſis fraudibus ſua conſilia vobis ſuggerat? Iã verò vobis, Sereniſsimi Italię Principes,dixi & dico palàm, veſtris cervicibus ex tenuiſsimo filo impendere gladium illum vagina vacuum Hiſpanicæ Tyrannidis: Vos enim, Illuſtriſsimi Reip. Venetæ Senatores,vidiſtis,aſpexiſtis ipſi in veſtro ſtatu,imperioque

hanc

hanc Philippi Tyrannidem, quùm ille, licet vobis fœderis jure coniunctiſsimus eſſet, tamen pecuniâ datâ Turcam in vos armaret, eorumque impetum à ſuis finibus in Cyprum converteret. Quapropter ipſi tandē aliquando attendite, Principes, ad res, ad ſalutē, ad vitam veſtram: Conſiderate, animadvertite hoſtē ac Tyrannum vobis omnibus Philippum eſſe, Quem nolite tolerare aut ferre amplius in rerum natura, cujus ambitionē dominari, & graſſari longius infeſto & funeſto imperio, vos prohibete, impedite, Et ut mēbra quædā amputantur, ſi & ipſo ſanguine & ſpiritu carere cęperint, & nocent reliquis partibus corporis: Sic judicate iſtam in figura hominis feritatem, & immanitatē belluæ à communi tanquam humanitate corporis ſegregandā eſſe. Hoc laudandum meritò facinus Perſarum fuit, vobiſque omnibus probandum; Quod, quia Cometes & Oropaſtes Magi Perſæ per ſimilem Tyrannidem, cædemq. Mergidis Regis Perſarum, regnum occupaſſent, interfecti ſunt virtute ſeptē fortiſsimorum Principum Perſarum; Nam, quùm mira animi alacritate, & ardore omnes ferro & gladijs accurriſſent ad hos Tyrannos propria manu confodiendos, eorum unus Gobryas alterum Magorum complexus, cunctantibus ſocijs ne ipſum pro Mago transfoderent, quia res obſcuro in loco gerebatur, vel per ſuū corpus adigi Mago ferrū juſſit. Tantùm huic genti odium Tyrannidis fuit. Et Græci homines olim Deorum honores tribuebant ijs viris, qui Tyrannos necaverant. At Belgæ vobis malè, aut minus juſtè agere videbūtur, quod Philippo immaniſſimo Tyranno ſe opponunt? Romani Regē Tarquinium Superbum mediocriter labefactantē ſtatum imperij ejecerunt:

Nos

Nos Philippum non Belgium modò, ſed mundum vniverſum cæde, incendijs vaſtare, & ſubuertere cupientē in noſtra Repub. feremus? Pergēt profectò Ordines noſtri vobis munire tantæ Tyrannidis cōfringendę & diſcutiendę viá: Perſeverabunt longè longèq. eam repellere, avertere, reijcere ab extremo noſtrę ſalutis exitio atque interitu, & eum modum belli tenebunt, quē inſtituerunt; Vt non tantúm ſuas, ſed reliquas quoq. Belgij Provincias priſtinæ libertati aliquandò reſtituant, eaſq. ex anguſtijs Hiſpanicæ Tyrannidis educant, & in majorū ſuorum regno collocent. Atque itá reſtitutâ tandē aliquando, meliuſque ſtabilitâ cum univerſi Belgij provincijs ſocietate atque fœdere, facilius impediant crudeliſsimi hoſtis concurſus & incurſus, eoſq. unanimes arceant à ſalute ſua, libertateque publica.

Tu, Summe DEVS, *qui cælum, maria, terras; bella, pacem moderaris: qui Regibus, Principibus, atque univerſis mundi populis leges, juſſa ponis: qui victoriam, triumphos, trophæa ſtatuis & decernis: qui clades, pericula, iniurias inhibes, avertis; Aſſurge, Magne Deus, & erige te adverſus hoſtem omnis Iuſtitiæ & pacis, hoſtem tuarum laudum & gloriæ: Tu tua prudentia, conſilio dirige inſtituta noſtra: & libera aliquandò populum tuum, qui tuum ſanctiſſimum nomen ſumma pietate, veraque Religione veneratur.*

FINIS.

75-201
Rostenberg
10 Feb 75

F 599
V 513 d